

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára

**1971. ÉVI
BESZÁMOLÓ JELENTÉSE**

Budapest, 1972

Kézirat gyanánt!

Alak A/4 - Terjedelem: 8,4 (A/5) iv

Megjelenés: 1972 - Példányszám: 200

Felelős kiadó dr. Rejtő István - Kiadja:

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára

Bp., V. Akadémia u. 2.

Készült az MTA Könyvtára házi sokszorosító részlegében

T A R T A L O M J E G Y Z É K

	lapszám
Bevezetés, összefoglaló értékelés	1
Gazdálkodás	7
Bérezés, személyzeti munka	8
Politikai-társadalmi szervek	10
Állománygyarapítás	11
Kiadványcsere-tevékenység	14
Feldolgozás	16
Raktározás	19
Állományrevízió, állományvédelem, köttetés	20
Olvasóforgalom, használat, tájékoztatás .	23
Bibliográfia, kiadványok	25
Technikai szolgáltatások	27
Hálózati és módszertani munka	28
Akadémiai Levéltár	30

Adatok és táblázatok

Költségvetés, felujítás	35
Beruházás	36
Létszám, személyi változások	37
Végzettség, szakképzettség	37
Besorolás, bérezés	38
Kitüntetés, jutalmazás	38
Segély, előleg	38
Munkatársaink publikációi	39
Munkatársaink közreműködése testületek tevékenységében	49
Külföldi kiküldetések, tanulmányutak. . .	52
Állomány, gyarapodás	53
Juttatás más könyvtáraknak.	54
Köttetés	54
Feldolgozás, katalógusépítés	55

Nemzetközi kiadványcsere /cserekapcsolatok/ .	56
Nemzetközi kiadványcsere /kiadványcsere- forgalom/	57
Könyvtárhasználat /használók száma, meg- oszlása/	57
Könyvtárhasználat /alkalmak, dokumentumok/ . .	58
Könyvtárhasználat /könyvtárközi kölcsönzés/ .	59
Fotótechnikai és reprográfiai szolgáltatások	59
Bibliográfia, dokumentáció	60
Könyvtárunk kiadványai	62
Külföldi kutatók és látogatók	63
Az akadémiai könyvtári hálózat	64

Az MTA Könyvtára 1971. évi munkatervének irányvonalai.

Könyvtárunk minden osztálya elkészítette az 1971. évre szóló részletes tervét. Ebben szerepelnek az osztály központi feladatának megoldásával kapcsolatos tervszámok és azok a problémák, amelyek az előző év folyamán merültek fel.

Az alábbi összeállításban az egyes területek tervszámait nem kívánjuk felsorakoztatni, hanem azokat a teendőket, amelyek az elmúlt év munkái során új, megoldásra váró feladatként jelentkeztek.

A Társadalomtudományi Főosztály állásfoglalásának figyelembevételével 1971 folyamán folyamatos állományrevíziót tervezünk. Ennek keretében elvégezzük a Kelet-i Könyvtár állományának revízióját, amit az is aktuálissá tesz, hogy az átköltöztetett könyvanyag revízióját a végleges rendezéssel össze lehet kapcsolni. Az Újpesti rakparti raktárban elvégezzük az ott elhelyezett 20 régi szakcsoport anyagának, mintegy 90.000 kötet könyvnek revízióját. Ezeknek a többször költöztetett és csupán régi katalógusainkban nyilvántartott könyveknek állományellenőrzése nyilvántartásaink pontosabbá tétele érdekében is igen fontos feladat. A Kézirattárban korábban már elvégzett állományrevíziót az év folyamán lezárjuk, eredményeit jegyzőkönyvileg rögzítjük. A székházban raktározott könyvanyag 1972-re tervezett revíziójához előkészítésül elvégezzük az olvasótermi és segédkönyvtári állomány ellenőrzését.

Az állományrevízió előkészítése természetesen együttjár az érintett állományrészek raktározási helyzetének megjavításával. Ennek keretében az Újpesti rakparti raktárban a földön, máglyában elhelyezett könyvek rendre polcokra kerülnek, a Paraj utcai raktárban pedig ugyancsak folytatjuk a raktárépítést. Itt a földön tárolt könyveknek csupán egyharmada kerülhet ebben az évben polcokra.

Az Olvasószolgálati Osztály és a Folyóiratcsoport dunaparti munkahelyei fölé még egy szintet tervezünk elhelyezni, s az ott nyert munkahelyek révén kívánunk enyhíteni néhány osztály zsúfoltságán.

Az országos állománygyarapítási kooperáció keretében nyelvészeti-filológiai-ókortudományi folyóiratanyagunkról állományjegyzőket készítünk, és azt eljuttatjuk a kooperációs körök könyvtáraihoz. Ez a munka a jelzett szakterületek dokumentumellátottságát

feltárva fontos bázist fog jelenteni e tudománysszakok tájékoztatási programjának fejlesztésében is.

A kiadványcsere-tevékenységünk revízióját előíró elnökségi határozat értelmében a revízió eddigi eredményeit, a jelenlegi helyzetet és problémáit előterjesztés formájában foglaljuk össze. Revízióunk ezév során minőségi szakaszba lép: a profilidegen anyagok cseréjének leállítása után kapcsolataink ellenőrzése, átvizsgálása, reklamálása jelenti főfeladatunkat, a cserekapcsolatokban rejlő lehetőségek jobb kihasználása, a csere gazdaságosabbá tétele érdekében. Az elvégzendő munka nyilvántartási része az új főjegyzék elkészítése és ezzel párhuzamosan a kardexrevízió befejezése lesz.

Mint hálózati központi könyvtár, az év folyamán javaslatot készítünk az intézeti könyvtárak működésére vonatkozó korábbi akadémiai rendelet módosítására. E program pont jelentőségét az a megfontolás adja, hogy a módosítás az intézeti könyvtárak fejlődésének új, nem kevésbé fontos szakaszát lesz hivatva kijelölni. Módszertani munkánk keretében továbbra is megkülönböztetett figyelmet kívánunk fordítani az új akadémiai létesítmények, intézetek könyvtári és tájékoztatási igényeinek kielégítésére.

Az év folyamán javaslatok kidolgozásával készítjük elő levéltárunknak, mint szaklevéltárnak az Akadémia szervezetén belüli kialakítását, belső szervezési munkaként pedig végrehajtjuk azokat a teendőket, melyeket a majd megjelenő "levéltári ügyrendi szabályzata" előir. Igazgatási tevékenységként részt veszünk az MTA iratkezelési szabályzatainak kialakításában, irattári tervek készítésében.

A kutatás igényeinek kielégítését célozta reprográfiai szolgálatunk nagyarányu fejlesztése. Célkitűzésünk e téren továbbra is az, hogy a xerox-gépek igénybevétele rendeltetésszerű legyen, tehát első sorban a dokumentumok másolását és ne a sokszorosítást szolgálja. Ennek érdekében kívánjuk sokszorosítási kapacitásunkat továbbfejleszteni. Célkitűzésünk, hogy saját kiadványaink folyamatos és zökkenőmentes előállításán túl a xerox-szolgálatnál jelentkező sokszorosítási igényeket is bizonyos mértékben ki tudjunk elégíteni.

Reprográfiai és mikrofilmszolgálatunk közös fejlesztését jelenti egy olvasó-másoló gép tervezett beszerzése és üzembehelyezése. Köztudott, hogy a modern könyvtári szolgálatban óriási jelentősége van a mikrofilmnek, mely lehetővé teszi olyan dokumentumok használatát is, melyek nincsenek meg egy adott könyvtárban. Az olvasó-másoló gép viszont ezt a lehetőséget továbbfejleszti azzal, hogy

mikrofilmről azonnal képes megfelelő nagyításban pozitív, kiválóan olvasható másolatot adni. E gép, mely a maga nemében országosan is elsőként működik majd könyvtárunkban a mikrofilmezés és a gyorsmásolás rendkívüli előnyeit egyesíti; a mikrofilmek felhasználásának új lehetőségeit nyitja meg. Ez a szolgáltatás természetesen a mikrofilm-állomány gyarapítása előtt is újabb távlatot nyit, tehát növelni fogjuk a külföldről kölcsönzött könyvek, folyóiratok mikrofilmezésének ütemét.

XXXXXX

Elméleti-módszertani munkánk keretében behatóbban kívánunk foglalkozni néhány aktuális témával. Így többek közt elemezni kívánjuk a modern könyv- és folyóiratállomány használatának mértékét. E vizsgálódásnak az egyes állományrészek esetleges mozgatása, székházon kívüli raktározása tekintetében van jelentősége. Ugyancsak az állomány használata kérdéskörében azt vizsgáljuk majd, hogy a modern másolási technika (xerox, olvasó-másoló gép) milyen hatással van a könyvtári használat hagyományos formáira, azokat milyen mértékben és irányban módosítja. Elsősorban a társadalomtudományi kutatás tájékoztatási igényei, Akadémiánk kutatásszervezési feladataival kapcsolatos tájékoztatási igények tanulmányozása és elemzése ugyancsak állandó elemei elméleti tájékozódásunknak.

A K Ö N Y V T Á R 1971. É V I M U N K Á J A

Bevezetés, összefoglaló értékelés

Az MTA Könyvtárának tevékenységében az elmúlt év folyamán is sikerrel érvényesült az a többirányu törekvés, hogy a g y ü j t e m é n y h a r m o n i k u s f e j l e s z t é s e é s a s z i n v o n a l a s s z o l g á l t a t á s o k biztosítása mellett jelentős erőfeszítéseket fejtsen ki a g y ü j t e m é n y s z e r v e z é s é s n y i l v á n t a r t á s h i á n y a i - n a k m e g s z ü n t e t é s é r e; ezzel egyidejűleg kezdeményező lépéseket tegyen annak érdekében is, hogy a további fejlődésnek a s u l l y o s f é r ő h e l y g o n d o k b ó l s z á r m a z ó problémáira valamilyen megoldást találjon.

A g y ü j t e m é n y h a r m o n i k u s f e j l e s z t é s é t illetően bevezetőnkben azokról az erőfeszítésekről kell elsősorban szólnunk, melyeket könyvtárunk a gyűjtőköri kooperáció érdekében kifejtett. Míg az előző évben tevékenységünk e téren inkább csak az elméleti tájékozódás, az álláspontok kialakítása és a megbeszélések síkján mozgott, 1971-ben már konkrét szervező munkát végeztünk. Mégpedig a - véleményünk szerint legfontosabb - folyóiratbeszerzés terén: mint az érintett tudományszakok országos szakkönyvtára, a hozzánk járó kurrens külföldi ókortudományi folyóiratok és a kurrens külföldi nyelv- és irodalomtudományi folyóiratok jegyzékét állítottuk össze. E jegyzékeket eljuttattuk a művelődésügyi miniszter vonatkozó utasításában kijelölt tudományági szakkönyvtárakhoz, de minden más gyűjtőkörileg érintett könyv-

tárhoz is azzal a kéréssel, hogy saját állományuk adataival egészítsék ki. Az így összegyűjtött cím-
anyag - a megfelelő egyesítések és rendezés után -
már egy országos központi folyóiratlelőhely-kataló-
gus alapját fogja képezni. Ennek a katalógusnak, il-
letve jegyzéknek birtokában lehet azután a folyó-
iratbeszerzés területén olyannyira kívánatos gaz-
daságossági szempontokat is figyelembevevő szer-
zeményezési kooperáció megvalósítása terén további
lépéseket tenni. E jegyzékek lehetővé teszik majd
azt is, hogy a kérdéses tudományszakok hazai könyv-
tárakban megtalálható periódikumainak hiányait fel-
mérjük, s pótlásukra országos dezideráta-jegyzéke-
ket állítsunk össze.

S z o l g á l t a t a s a i n k területén
mindenekelőtt azokat az eredményeket foglaljuk itt
össze, melyeket az 1968-as elnökségi utasítás ér-
telmében az akadémia történeti kutatások könyvtári
eszközökkel történő támogatása terén elértünk. El-
készült és megjelentetés előtt áll az akadémikusok
teljes névmutatója, mely a korábbi vállalkozás át-
dolgozása. Az év során megkezdtük az akadémiai szék-
foglalkók bibliográfiai adatainak összegyűjtését. Az
adatgyűjtés ezidáig az 1832-1949 közötti évekre ter-
jedt ki, 860 akadémiai rendes és levelező tag mint-
egy 1250 székfoglalkóját öleli fel, 800 kötet külön-
böző forrásmunka feldolgozása alapján. Az év folya-
mán a tagajánlások összegyűjtését is megkezdtük, eb-
ben 1894-ig jutottunk el. A feladatkör legnagyobb
vállalkozása az Akadémiai Értesítő és a Magyar Tu-
domány teljes tárgy- és névmutatója; ennek munká-
latai 1970-ben indultak. 1971 végére elkészült a
teljes anyag /132 kötet/ indexelése és az egyes kö-
tetek részindexeinek szerkesztése.

A vállalkozás volumenének nagyságát az jellemzi, hogy az adatgyűjtés kb. 60.000 cédulára rug.

T e c h n i k a i   s z o l g á l t a t á -
s a i n k fejlesztése terén reprográfiai munkánk egységes szervezeti keretének megteremtéséről számolhatunk be. Könyvtárunkban 1953 óta működik az ország egyik legmodernebb mikrofilm-laboratóriuma, 1968-ban létesült xerox-gyorsmásoló szolgálatunk, 1970-ben pedig kis rotaprint-üzemünk. Mindezek a műhelyek a különböző rendeltetésű másolási /reprográfiai/ szolgáltatások technikailag és tartalmilag szorosan összefüggő sorát képezik. Az év során beszerzett olvasó-másoló gép, mely a mikrofilm és a gyorsmásolás előnyeit és lehetőségeit egyesíti, reprográfiai programunkat tovább fogja gazdagítani, ismét előtérbe állítva a mikrofilmzés fontosságát. /Sajnos a gép, jóllehet rendelése még 1969-ben megtörtént, az AKADIMPORT közvetítésével csak 1971 végére érkezett meg, s munkába állítása 1972 elejére húzódik át./ A már meglévő és az újabban indítandó szolgáltatásaink közti egészséges munkamegosztás megfelelő szervezeti keret megteremtését is szükségessé tette. Ezért az eddig különállóan működő reprográfiai részlegeinket egyetlen osztály keretébe foglaltuk össze. Ettől az új szervezettől racionálisabb munkaerőgazdálkodást, a feladatok gazdaságosabb szétosztását, a jobb szakmai tájékozódást és tájékoztatást reméljük. Az új reprográfiai osztály feladata lesz a reprográfia egészére kiterjedő hosszabb távu fejlesztési program kidolgozása, természetesen nemcsak saját szolgáltatásainkra vonatkozóan, hanem megfelelő módszertani tanácsadás révén az akadémiai intézethálózat területén is.

A g y ü j t e m é n y s z e r v e z é s é s
n y i l v á n t a r t á s feladatai közül jelen-
tőségében messze kiemelkedik az állományrevízió,
melyet megfelelő rugalmassággal, az év közepéig
kialakult program szerint indítottunk meg. A fenn-
álló törvényes rendelkezések értelmében könyvtá-
runkban 10 évenként kellene állományrevíziót vé-
gezni. Az 50-es évek elején megkezdtek bizonyos
revíziós munkát, de ebből általános, a teljes ál-
lományra kiterjedő revízió nem fejlődött ki. Mi-
vel az elmúlt években intézetünkben folytatott
költségvetési vizsgálatok egyre nyomatékosabban
felhívták figyelmünket erre a kötelezettségre,
1971-ben egy általános revízió végrehajtását ter-
veztük, mely a székházban tárolt modern könyva-
nyagra és a külső raktárak teljes régi szak-anya-
gára kiterjedt volna. E programot nagyobb rész-
saját munkaerőből, kisebb részt alkalmi, külső
munkaerővel kívántuk végrehajtani úgy, hogy a
könyvtárat július 15 - szeptember 15 között zár-
va tartjuk, olvasószolgálatát és tájékoztató
szolgálatát egyaránt szüneteltetve. A zárvar-
tás idején csupán technikai szolgáltatásaink /xe-
rox, mikrofilm/ állt volna a nyilvánosság rendelkezésére. Az akadémiai felettes szervek döntése
azonb n arra utasított, hogy az állományrevíziót
zárvartartás nélkül, részletekben végezzük el. A
második lépcsőben kidolgozott terv szerint az ál-
lományrevíziót az újpesti rakparti raktárban tá-
rolt régi szakok /20 régi szakcsoport, mintegy
90.000 kötet/ anyagában terveztük elvégezni, na-
gyobb rész belső, és kisebb részt külső alkalmi
munkaerő bevonásával. Ehhez meg kell azt is je-
gyeznünk, hogy a kérdéses könyvanyag csak régi

katalógusokban van - eléggé pontatlanul - nyilvántartva, revíziója, ezzel kapcsolatos rendezése tehát használati szempontból is elsőrendű érdek. A július 1-i kezdettel tervezett ilyen állományrevíziót sem lehetett azonban megkezdeni, mert a raktárhelyiség megfelelő légállapotának biztosítása a KESZ hibájából eddig az időpontig sem történt meg; a magas páratartalom, alacsony hőmérsékletű betonpincékben a helyszini ellenőrzés munkáját elvégezni nem lehetett. Az adott helyzetben kényszermegoldáshoz kellett folyamodnunk. Ez azt jelentette, hogy a raktári helyszinen a revideálandó könyvanyagot jelzetek szerint szorosan elrendeztük. A jelzeteket egy ún. pótinventáriumba jegyeztük be, s ezt a jelzetsort a pótinventárium alapján vetettük össze a leltári nyilvántartással. Ez az összevetés már nem a raktárban, hanem a könyvtár székházi helyiségeiben történt, kivéve azokat a vitás eseteket, melyeknél az egyeztetés a helyszini szemlét elengedhetetlenül megkívánta. Ilymódon az újpesti rakparti raktárban tárolt régi anyag kb. felében végeztük el a revízió ezen összevető szakaszát. A munka nagyságrendjére jellemző, hogy a raktári előkészítéstől a hiányok hasonlításáig összesen 174 munkahetet fordítottunk a revízióra, amiből 114 hét a belső munkatársi gárdára esett.

Mióta az új könyvtáráépület terve lekerült a napirendről, egyre nyomasztóbb f é r ő h e l y - g o n d j a i n k megoldására különböző elgondolások születtek. 1970-ben még azt reméltük, hogy az óbudai akadémiai épület-kombinátion belül igen tekintélyes /bruttó 5.000 m²/ területet kap a könyvtár, melyet nagyjából könyv- és folyóíratraktározásra /2.000 m²/, az Akadémiai Levéltár anyagának

raktározására /1500 m²/ használtunk volna fel, a megmaradó 700 m²-en pedig az Akadémiai Levéltár munkahelyeit, a kötetészet és a sokszorosítás műhelyeit helyeztük volna el. Mivel ennek az épületkomplexusnak a terve az igen magas könnyűszerkezeti költségek miatt meghiusult, vissza kellett térni az önálló pótraktár - mint célépület - korábban is felvetett tervéhez. A különböző követelmények mérlegelése és egyeztetése alapján alakult ki az az elgondolásunk, hogy a pótraktár Vencsésen épüljön fel, ahol alkalmas telket tudunk szerezni, a megközelítés a ferihegyi gyorsforgalmi ut igénybevételével igen kedvező, a szükséges energia-ellátás könnyen biztosítható, s a városképi esztétikai követelményekből származó küllemi előírások az építkezés költségeit nem emelik. A különböző előkészítő tárgyalások és helyszíni szemlék után megkezdődött a programszintű tanulmányterv kidolgozása, elkészülése 1972 elejére várható. A pótraktár méretezése úgy történik, hogy az elkövetkező 6-8 évre dokumentumaink /könyv, folyóirat, levéltári iratanyag/ elhelyezésének gondjait - természetesen raktáraink különböző átcsoportosításával - meg tudjuk oldani, de benne az intézetek inkurrens anyagának tárolására is lehetőséget tudunk biztosítani. A pótraktár koncepciójához Akadémiánk felelős vezetői időközben hozzájárultak, és az építkezés előrelátható költségeihez az anyagi fedezetet biztosítani fogják.

A könyvtár székházon belüli munkahelyeinek zsúfoltságát kívántuk enyhíteni, de az új olvasómásoló gépet is csak oly módon tudtuk elhelyezni, hogy a Duna-parti munkahelyek első szakasza fölé galériát építettünk. Az átépítést, mely elsősor-

ban az olvasószolgálati osztályok munkáját érintette, úgy bonyolítottuk le, hogy a helybenolvasás és a kölcsönzés zavartalanul folyt tovább. Ezzel az átépítéssel a székházon belül minden helynyerési lehetőséget kimerítettünk.

Az elmondottakban foglaltuk össze azokat a legfőbb feladatokat és gondokat, melyek a könyvtárat 1971. folyamán elsősorban foglalkoztatták. Főként az állományrevízió során szerzett tapasztalatok mutatták meg, hogy intézményünk kollektívája képes nagyobb erőfeszítésekre, a szokásos munkaszervezeti keretek rugalmas átalakítására, a munkaerő szükség szerinti átcsoportosítására. S ha mindezen törekvések mellett a hagyományos funkciók ellátása sem maradt el a szokásos átlagoktól - amint azt a következőkben illusztrálni fogjuk -, akkor joggal állapíthatjuk meg már előljáróban is, hogy az 1971-es év könyvtárunkban eredményes munka éve volt.

Gazdálkodás

A könyvtár 1971-re jóváhagyott költségvetési irányzata 10,389.000 Ft volt. Már a tervezés időszakában nyilvánvalóvá vált, hogy a könyv- és folyóiratbeszerzés, valamint kiadványcseretevékenységünk korábbi szinten tartása a költségvetés engedélyezett keretei között nem biztosítható. Az év folyamán felmerült rendkívüli feladatok anyagi fedezetének előteremtése sem volt lehetséges a szűkre szabott költségvetési hitelkeretből, ezért az Akadémia irányító főosztályai az év során engedélyezett póthitelekkel, 2,570.700 Ft-al emelték meg az eredeti előirányzatot. Építési és berendezési

felujításra 670.000 Ft-os hitelfedezetet kaptunk.

- Az engedélyezett póthitelek felhasználásával
- biztosítottuk a könyv- és folyóiratbeszerzéshez, valamint a kiadványcseréhez szükséges pénzfedezetet;
  - fedeztük az állományrevízió személyi és dologi kiadásait;
  - befejeztük a Keleti Gyűjtemény rektárának áttelepítését;
  - kisebb bérkorrekciót hajtottunk végre az alacsony-fizetésű, főleg kisegítő állománycsoportu dolgozóinknál;
  - nagyjelentőségű kéziratos hagyatékokkal gyarapítottuk kézirattári állományunkat;
  - biztosítottuk a bérleti díjak rendezéséhez, valamint a székház fenntartási kiadásainak jelentős növekedéséhez szükséges fedezetet;
  - arra jogosult dolgozóink részére a lakbérhozzájárulást az előírás szerinti mértékben megtérítettük.

Az évközi póthitelekkel és a felujítási hitelkerettel költségvetési előirányzatunk 13,629.700 Ft-ra emelkedett. Az előirányzat rovatonkénti felhasználásáról, felujítási és beruházási hitelkeretünk hovaforditásáról a vonatkozó táblázatok nyújtanak részletes áttekintést.

Bérezés, személyzeti munka

Személyzeti munkánkban arra törekedtünk, hogy a munkatársi gárda létszámát lehetőleg ne növeljük, mert ez csak tovább fokozná az amugyis súlyos bérhelyzetünket és elhelyezési problémáinkat. A tartósan távollevő munkatársak belső helyettesítésének rendszere bizonyos részlegekben, illetve osztályokon

bevált, így folytatását ott, ahol a munka jellege ezt lehetővé teszi, továbbra is célszerűnek tartjuk. Alkalmazását azonban minden esetben külön gazdasági és munkaszervezési megfontolások tárgyává kell tenni.

Az év folyamán, ill. végén, 19 munkatársunk vált meg a könyvtártól, közülük 6 munkatársunk /Vajda Gusztávné, Király Sándorné, Szemrédi József, Bódi Lajos, Litvay Albert és Szabó Andrásné/ vonult nyugdíjba. Pótlásukra 15 új munkatársat alkalmaztunk.

A személyzeti munka legfőbb nehézségét kedvezőtlen bérhelyzetünk jelenti. Az 1971.juniusi könyvtárosi bérrendezés az MTA Könyvtárát több más tudományos nagykönyvtárral együtt nem érintette. Ez a körülmény bérhelyzetünket tovább súlyosbította, s nemkiváratos feszültséget eredményezett. Év közben az MTA központi szerveitől kapott minimális bérkorrekció ugyan bizonyos kategóriákban valóban minimális enyhülést okozott /kíséítő álbmány és a fiatal munkatársak egy hányada/, de fokozta a belső feszültséget is. Ezeket a feszültségeket a szokásos évi béremelés sem tudja enyhíteni. Az egyetemi és néhány nagyobb tanácsi- közművelődési könyvtár valamint az MTA Könyvtára közötti bérkülönbségek súlyos feszültséget eredményeznek az egyetemről kikerülő diplomások tekintetében. Ennek két hátrányos következménye van: a./ igen jelentős a többi, most már kedvezőbb bérért kínáló tudományos és közművelődési könyvtár és egyéb /különösen ipari/ tájékoztató intézmény elszívó hatása, b./ rendkívül nehéz az eltávozók helyébe megfelelő felkészültségű munkaerőt találni. A munkára jelentkező fiatal szakemberek bérigénye jóval magasabb annál, amit könyvtárunk biztosítani tud szá-

mukra, s emellett gyakori jelenség az is, hogy idegenkednek a rutinjellegű könyvtári munkakörök vállalásától.

Politikai, társadalmi szervek

MSZMP alapszervezetünk a politikai nevelőmunka mellett a könyvtár szakmai munkájának segítségét tekintette főfeladatának. Az elmúlt évben a pártvezetőség a könyvtár két osztályának munkájával foglalkozott /bibliográfia és tájékoztatás, szerzeményezés/. Az említett osztályok vezetőivel és munkatársaival a feladatokról, a végzett munkáról és a megoldandó problémákról megbeszéléseket tartott. Pártvezetőségi ülésen és pártcsoportértekezleteken foglalkozott olyan fontos, az egész könyvtárat érintő kérdésekkel, mint az állományrevízió vagy a könyvtár raktározási helyzete. A szakszervezettel közösen végleges formában rögzítette a törzsgárdamozgalom szabályzatát, ugyancsak a szakszervezettel közösen dolgozott ki szempontokat a következő, 1972. évi béremelés végrehajtásához is, amit vitaanyagként osztályvezetői értekezlet elé terjesztett. Igen hasznos volt az a tájékozódás, melyet pártszervezetünk fiatal munkatársaink körében szervezett. Tapasztalatairól beszámolt az állami vezetésnek, ismertette elgondolásait a fiatalok munkabéállásának és a könyvtárba való beilleszkedésének elősegítésére, szakmai továbbképzésük megszervezésére. A pártszervezet nőbizottságot hozott létre azazal a rendeltetéssel, hogy megvizsgálja a könyvtár nődolgozóinak helyzetét; e bizottság jelentésével taggyűlésen foglalkozott.

Szakszervezeti életünk legfontosabb eseménye az új szakszervezeti bizottság megválasztása volt. A szakszervezeti bizottság az érdekvédelem terén a pártszervezettel közösen munkálkodott a törzsgárda-mozgalom bevezetésén és a bérfejlesztés területén. Az igazgatósági és osztályvezetői értekezleten való részvétel biztosította az SzB számára, hogy a dolgozók élet- és munkakörülményeit érintő valamennyi intézkedéssel kapcsolatban véleményét nyilváníthassa, s ugyanitt állást foglaljon a könyvtár egésze előtt álló átfogó szakmai feladatok kérdéseiben is.

Állománygyarapítás

Modern könyvállományunk gyarapítása terén mindenekelőtt arról számolunk be, hogy a vétel számára költségvetésileg biztosított 1,200.000 Ft a kilátásba helyezett póthittel 1,500.000 Ft-ra emelkedett, de rendeléseink egy részét óvatosságból késleltetve adtuk fel úgy, hogy kb. 200 kötet szállítása és árának kiegyenlítése 1972-re huzódott át. Részben ez a tény, részben pedig a külföldi könyvárak emelkedése magyarázza a vásárolt művek számának visszaesését. Gyarapodásunk - eredetét tekintve - szembetűnő visszaesést mutat a népi demokratikus és egyéb kategóriákban. Az előbbi magyarázata az, hogy még 1970-ben a lengyel partner kérésünkre több évre visszamenőleg pótolta /sajnos csak részben/ a pontatlan küldésből és az elhanyagolt deziderálásból keletkezett hiányokat. Ezért az előző évi tényszám kiugróan magas volt. Az "egyéb" kategóriában pedig részben a nyugati vételek mennyisé-

gi visszaesése, másrészt pedig a szorosabb gyűjtőkörü szelektálás eredménye mutatkozik meg.

A szakterületek szerinti megoszlás kisebb eltérésekkel megfelel az előző években kialakult tagolódásnak, és így megnyugató stabilitásban egyezik gyűjtőkörü szabályzatunkkal, valamint az egyes szakok könyvtermésének átlagos statisztikai adataival.

Anyagi lehetőségeinkhez mérten igyekeztünk a profilunkba tartozó új periodikumokat megszerezni, akár vétel, akár pedig csere útján. A KULTURÁ-hoz az év folyamán összesen 435 rendelést továbbítottunk. A vételes anyaggal kapcsolatban egy nyolcoldas reklamálor jegyzéket készítettünk, melyet a vitás kérdések elemzésével együtt a Posta Központi Hirlap Irodához és a KULTURÁ-hoz juttattunk el. Az év tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a vételes folyóiratok beszerzésével kapcsolatos problémák nem csökkentek a rendszeres reklamálás és minden egyes tétel évi kétszeri átvizsgálása ellenére sem. A KULTURA illetékeseivel folytatott megbeszélések eredményeként arra kaptunk ígéretet, hogy a vállalat referensei és a könyvtár között közvetlen kapcsolat létesül. Így kiiktatjuk a Posta Központi Hirlap Irodát és ezzel teszünk kísérletet a vitás kérdések megszüntetésére, illetve csökkentésére.

Sajnos a folyóiratállomány hiányainak pótlására viszonylag kevés energiát tudtunk fordítani. Ez a feladat jobbára csak passzív módon a duplumjegyzékekben, antikvárkatalógusokban felkinált lehetőségek felhasználására korlátozódott.

Kézirattárunk gyarapodása az elmúlt évben rendkívül eredményes volt. Legnagyobb jelentőségű beszerzésünk Veres Péter hagyatéka, melynek megvá-

sárlása akadémiai póthitelből történt. Jelentősebb vásárlások még Arany János két autográf verse és egy prózai munkájának töredéke, Petőfi, Vörösmarty egy-egy autográf verse, Gyulay Pál több autográf verse, Kossuth Lajos és Kazinczy Ferenc egy-egy levele, Kölcsey Wesselényi Miklós ügyében készített védőiratának autográf kézírata, Max Planck levelei Ortway Rudolfhoz, Herman Ottónak családjához irt levelei, Brisits Frigyes hagyatéka, Szomory Dezső hagyatékának töredéke, Orbók Attila hagyatékának egy része, Angyal Dávid 79 levele, Eötvös József 2 levele Arany Jánoshoz, Orbók Loránd 3 szindarabja, Szabó Dezső hagyatékának megmaradt része, Tichy Kálmán hagyatékának második része, Várkonyi Dezső hagyatéka, Székács József emlékiratai, egy-egy XII, XIII, XV.századi magyarországi kódextöredék, a késmárki gimnázium XVIII.századi tanmenete, Sütő-Nagy László kéziratot munkája az erdélyi majd romániai magyar irodalom kialakulásának története, Trócsányi Zoltán hagyatékának egy része stb. Ajándékként kaptuk meg Fülep Lajos hagyatékát, Wigner Jenő magyarra fordított cikkeinek a szerző magyar nyelvű autográf javításaival ellátott gépiratait, Sik Sándor műveinek bibliográfiáját.

Ősnyomtatványgyűjteményünk 5 darabbal gyarapodott. Ebből egy vásárlás: Catherina, Sancta: Epistolae, Velence, 1500 /Aldus/ töredék. Négyet Knauz Nándor feldolgozatlan hagyatékában találtunk: mindegyik, augsburgi bucsulevél 1490-ből, töredékes, az egyik közülük unicum. Régi magyar gyűjteményünk gyarapodása: egy ajándék: Felvinczi György orvos munkájának igen ritka, 1693-i kolozsvári kiadása. Kettőt a nagyraktár állományában ta-

lálunk: Pázmány Pétertől *Peniculus papporum* Pozsony 1611 /Pázmány autogr.bejegyzéseivel/ és egy Tótfalusi Kis Miklós unicum, Szatmárnémeti Sámuel: *Carmina. Antiqua* állományunk gyarapodása vásárlás útján egy darab, Homeros *Odysseájának* baseli 1535-i kiadása. A későbbi könyvek közül fontosabb vásárlás Kájoni *Cantus catholici*-ja /1719/.

Mikrofilm-gyűjteményünk a sárospataki volt főiskolai könyvtár kéziratgyűjteményéből 218 kézirat mikrofilmjével /32.443 felvétel/ gyarapodott. A külföldről könyvtárközi kölcsönzésben meghozott könyvekről készített mikrofilmek /több mint 35.000 felvétel/ ugyancsak gyarapították mikrofilm-állományunkat. Vásárlás keretében könyvtárunk gyűjtőkörébe tartozó, a tudományos kutatáshoz szükséges kéziratok mikrofilmjeit hozattuk meg Milano, Madrid, London, Oxford, Bécs, München, Wolfenbüttel és a Vatikán könyvtáraiból /3.512 felvétel/. A mikrofilm-csere keretében Moszkvából 30 db. irodalomtörténeti nyomtatvány - 1900-1930 között megjelent művek - mikrofilmjeit, a washingtoni Library of Congress-től pedig a tibeti Tanjur 103 kötetét kaptuk meg mikrofilmen /csak ez utóbbi 31.880 felvétel/. Csehszlovákiából kéziratok, Romániából XVIII.századi ponyvanyomtatványok mikrofilmjei érkeztek.

Kiadványcsere-tevékenység

Cserekapcsolataink alakulásában a cserepartnerek számát tekintve szembetűnő a változás. A tavalyi 1779 intézménnyel szemben ebben az évben csu-

pán 1678 cserekapcsolattal rendelkezünk. Ennek az a magyarázata, hogy 1971-ben befejeztük a cserepartnerek nyilvánntartásának teljes revízióját, mely lehetővé tette, hogy az évek során felhalmozódott téves adatokat, adminisztrációs hibákat megszüntessük. Így 43 bejegyzett partnerről kiderült, hogy vagy régen megszűntek, tőlünk acatát nem is kaptak, csak a nyilvánntartásban szerepeltek még. Másik 16 partnerről megállapítottuk, hogy valójában már nem önállóak, mert időközben más intézményekkel olvadtak össze. 1971 során 74 cserekapcsolatot szüntettünk meg, mégpedig az esetek 80 %-ában mi jelentettük be a csere megszüntetését, mert többszöri reklamálásunk ellenére sem küldték csereanyagukat. 32 új kapcsolatot létesítettünk, valamennyit szerzeményezési bizottságunk munkájának eredményeképpen. Az új kapcsolatok majd felét mi kezdeményeztük, ami az erőteljesebb aktív csereszerzeményezés jele.

Változatlanul fennállnak egyébként a csere korábbi problémái. A költségvetési előirányzat a különböző csere-egyezményekből származó kötelezettségek finanszírozására és a tartalék folyamatos kiegészítésére nem elegendő, ezért az itt fellépő hiány képezi a könyvtár évről évre visszatérő legnagyobb póthitel-igényét.

Igen tekintélyes volumenű munkát jelent a csereben hozzánk érkező profilidegen anyag kiajánlása. 1971-ben 8 jegyzéken 2.164 kötet fölöspéldányt illetve duplumot ajánlottunk fel és adtunk át az igénylő könyvtáraknak. Ez a mennyiség majdnem pontosan megfelel az év folyamán birtokunkba került fölöspéldányok számának. Az elmúlt években felgyülemlett anyagból azonban minimálisan még 5.000 kötet-

nyi fölőspéldány vár elosztásra. Ami a felosztás módját illeti, folytattuk az 1970. utolsó negyedében megkezdett kísérletet: szakjegyzékek összeállításával és terjesztésével igyekeztünk fölőspéldányainkat minél nagyobb számban a leginkább érdekelt szakkönyvtárakhoz eljuttatni.

E helyen említjük meg a Csehszlovák Tudományos Akadémia Könyvtárával 1971 végén kötött egyezményünket, miszerint - egyéb tapasztalatcserék mellett - a jövőben kölcsönösen felülvizsgáljuk cseremegállapodásunkat, mely komoly megtakarítást eredményezhet, s a profilnak megfelelő irányban észszerüsíti kapcsolatunkat.

Feldolgozás

A keleti könyvek önálló feldolgozásában folytatódtak azok a személyzeti nehézségek, melyek már tavaly jelentkeztek. Időközben sikerült az új cimleirő és szakozó munkatársak betanítását megoldani s a feldolgozás az év utolsó felében már normális mederben folyt.

Kézirattárunkban befejeztük az előző évben megkezdett Goethe-gyűjtemény, Forbáth-hagyaték, Hatvany-hagyaték feldolgozását, folytattuk a Kosztolányi Dezső és Kosztolányiné hagyatékok, Gábor Andor hagyaték, Molnár Erik hagyaték feldolgozását. Megtörtént a következő anyagok rendezése: MTA Nagygyűlési iratok 1936-1949; Nyelvtud. Bizottság, Archeológiai Bizottság, Classica-philológiai Bizottság, Matematikai és Természettudományi Bizottság, Hadtudományi Bizottság, Nemzetgazdasági és Statisztikai Bizottság, Jogtudományi Bizottság,

Római Magyar Történeti Intézet, Könyvkiadó Bizottság, Szellemi együttműködés Bizottsága, Arany János Szobor-bizottság, Jókai Szobor-bizottság, Tisza István Bizottság, Filozófiai Bizottság, Képzőművészeti Bizottság, Művészettörténeti Bizottság, Irodalomtörténeti Bizottság, Szótári Bizottság, Nyelvművelő Bizottság, Könyvtári Bizottság, Keleti Bizottság, Pénzügyi Bizottság, Építészeti Bizottság, Gazdasági Bizottság iratai, a Széchenyi Múzeum kéziratanyaga, Várkonyi Dezső hagyatéka, Szinnyey József hagyatéka. Elkészült a következők feldolgozása: MTA Nemzetgazdasági Bizottság, Könyvkiadó Bizottság, Hitel Dénes Kosztolányi-gyűjteménye, Maróthy Jenő hagyatéka, Hajnal István hagyatéka, számos kisebb egység és egyes kötet, pl. Mattyasovszky László kéziratot egyetemi tankönyve, Sajó Géza filozófiatörténeti bibliográfiája, Farkas László visszaemlékezései, Gyulai Pál egyetemi előadásai stb. Elkezdődött és részben elkészült Szabó Lőrinc kézíratainak feldolgozása is.

A Régi Magyar Gyűjteményben a RÁTH II.katalogizálását fejeztük be és folyt az RM III.gyűjtemény katalogizálása. Elkészült a raktárból a régi könyvek gyűjteményébe átemelt "bibliográfia" szakkönyveinek ideiglenes katalogizálása. Folytatódott az 524.000 és 540.000-es számsorok könyveinek katalogizálása, és előrehaladt az ősnymtatvány-kötések katalogizálási munkálata.

Mikrofilm-gyűjteményünk behozta a tavalyi lemaradást, megtörtént az 1970. és 1971.évi gyarapodás címleírásainak legépelése és a sokszorosításra való előkészítése. A cédulák sokszorosítása és besztása még folyamatban van. Tovább építettük a lemezfelvételek és tónusos felvételek fényképes

katalógusát: 1971-ben valamennyi lemez, síkfilm és 6x6-os felvétel papírmásolata elkészült. A tónusos kisfilmfelvételek és vonalas illusztrációk 6x9-es méretű nagyítása és a papírképek felragasztása a katalóguslapokra folyamatban van.

A folyóiratcsoporthoz feldolgozó munkáiból mindenekelőtt azt kell kiemelnünk, hogy a kardexnél folyamatosan nyilvántartásba vett periodikák bevezetése a kurrens katalógusba hiánytalanul megtörtént. Lemaradás keletkezett a megelőző évfolyam /1970/ és az érkező pótlások beszámolásában. Ennek oka az átépítés volt, mely a folyóiratcsoporthoz munkahelyiségeit csaknem három hónapon át érintette. Az elkészült szakozások az előző évihez hasonlóan már nem kerültek lyukkártyára, ezek csak a jövőben felállítandó cédulakatalógusban fognak szerepelni. Kétéves szüneteltetés után ismét erőteljesebben megindult a feldolgozó munka. Ez az 1969-70. évtől eltérően már új felvételek készítését is jelentette, és nem korlátozódott a már meglévő felvételekhez való hozzáírásra.

A beérkező modern könyvanyag teljes feldolgozása megtörtént. Sajnos a feldolgozás menete nem volt mindenkor egyenletes. Az egyenletes átfutás feltétele a feldolgozási kapacitás azonos és arányos megterhelése, amit viszont a rekatalogizálás megszüntetése óta nem tudunk biztosítani. Szerzeményezési Osztályunk a feldolgozó szalagot csak a könyvanyag beérkezési üteme szerint tudja ellátni, s a beérkezés természetesen nem mindig egyenletes.

Az év folyamán a katalógusokban különböző revíziós munkákat végeztünk. A nagy betűrendes katalógusban 58 fiók részletes revíziója történt meg,

s ugyanebben a katalógusban a javítások száma is jelentős volt. E javítások egynegyede az eredeti cédulák megtartásával, háromnegyede pedig a cédulák ujrásokszorosításával készült el. Az év első negyedében befejeztük a régi betürendes katalógusok összeosztását, mely összesen 115 doboz rendezését eredményezte. A szakkatalógusban 117 dobozban végeztünk bontást, átrakást, részleges revíziót.

Raktározás

Az év folyamán lebontattuk az utolsó 5 régi magas faállványt, mely a katalógusterem mellett a Duna-parti oldalon az Olv^Sószolgálati Osztály és Folyóiratcsoport munkahelyén állt, utolsó maradványaként az épülettel egyidős könyvtári berendezésnek. A rajta tárolt régi szakokat ujpesti rakparti raktárunkban helyeztük el.

Az Ujpesti rakparton megrokkant faállványt lebontattuk, helyére vasállvány került. Ugyanitt állványra raktuk a földön máglyában tárolt régi szakok anyagát, és - egyenlőre sajnos rendezetlennül - polcra kerültek az ömlesztve tárolt duplumok, fölőspéldányok is. Az Ujpesti rakparton befejeződött a gázfűtés szerelése, megindult a fűtés, ez azonban a nyári magas páratartalmat lényegesen nem befolyásolta. A közismerten súlyos állapotot még tetézte az, hogy a bérház egyik nyomócsöve huzamos ideig szivárgott, és a pince talaját átáztatta. A raktár két legutolsó helyiségében a magas páratartalom és a talaj nedvessége miatt a könyvek penészedni kezdtek. Szerencsére itt csak duplumok, ki-

ajánlásra váró fölőspéldányok vannak. A megindult fűtés megállította a penészedést, így nem terjedt át a raktár többi részére. A fűtés és szellőztetés megindításával kialakuló változásokról szakértői véleményt kértünk. Az elkészült szakvélemény sajnos azt állapította meg, hogy a jelenleg működő berendezések a raktár megfelelő légállapotát nem tudják biztosítani, és csak tetemes összegű beruházás révén, költséges szabályozó berendezésekkel, a raktártér nagymérvű átalakításával lehetne a problémákat megoldani.

A Folyóiratcsoportban befejeztük a II.emeleti nagyraktár átrakását, de helynyerés céljából a tömör raktárban is nagyarányu átrakásokat végeztünk. A mikrofilmek rossz raktározási körülményei ebben az évben sem javultak, mert a megrendelt fémszerények nem készültek el, s az állomány egy része szakszerűtlen deszkatepsikben kapott ideiglenes helyet.

Állományrevízió, állományvédelem, köttetés

Az állományrevízió munkaprogramjának kialakulását bevezetőnkben összefoglalóan már ismertettük. A következőkben lebonyolításáról fogunk részletesen beszámolni. Mivel a könyvtár munkatársait nem tehetjük ki a fűtetlen raktárban való huzamos tartózkodás egészségügyi veszélyeinek, a revízió lebonyolítására közvetett módszert választottunk. A revideálendő állományrész rendezése után a szakokban jelzet-revizíót végeztettünk. Erre a célra sorszámozó géppel elkészítettük a revideálendő szakok inventáriumainak csak a raktári jelzetet tartalmazó másola-

tát. Az így létrejött számkönyvekből /pótinventáriumok/ végeztettük el a nyári munkára ideiglenesen alkalmazott munkaerővel a jelzet-reviziót. A jelzet-reviziót végzők a pótinventáriumban a könyv megléte esetében a jelzetet áthúzták és a jelzet alatt talált kötetek darabszámát beírták. Az így revideált állományrészek pótinventáriumainak adatait a könyvtár állományrevizióra kijelölt munkatársai munkapárokat alkotva összevetették az eredeti inventáriumok adataival a tényleges hiányok megállapítása végett. Az eredeti inventáriumokban ugyanis be van vezetve a rekatalogizált művek új raktári jelzete, ill. bélyegzővel jelölték a régi könyvek gyűjteményébe kiemelt vagy az állományból törölt tételeket. A reviziót végzők feladata volt, hogy a./ az egyeztetés során a mű meglétét ill. hiányát, valamint a rekatalogizálást és kiemelést a két inventáriumban kölcsönösen jelöljék, b./ a két inventárium ellentmondó, nem egyértelmű bejegyzéseit a helyszínen ellenőrizzék, ellenőrzés után az adatokat, bejegyzéseket javítsák és kiegészítsék.

Az állományrevizió nyáron végzett munkájának tapasztalatait részletesen összefoglaltuk és egy jelentésben az osztályvezetői értekezlet elé terjesztettük. Ezt követően a folytatásról olyan döntés született, hogy a reviziót le kell zárni, be kell fejezni az állományból való törlést megelőző fókig abban a 11 régi szakban, amelyben a két inventárium egyeztetése megtörtént. Erre a munkára az Olvasószolgálati Osztály vezetőjének irányítása alatt 3 munkatársból álló munkacsoportot hoztunk létre, amely a következő feladatokat végezte el:

- a revideált szakok inventáriumából a hiányokat kicédulázták,

- a hiányokat a raktárba még egyszer ellenőrizték,
- a cédulákat egyetlen betűrendbe rakták és a régi és új katalógussal behasonlították. A régi katalógusokban a hiányzó műről talált cédulákat kiemelték, ha pedig az új katalógusban hiányzó könyv adataival megegyező művet találtak, annak jelzetét kiírták.

Kétségtelen, hogy az így végzett állományrevízió rem tekinthető teljes értékűnek, mert a legfontosabb mozzanat: az azonosítás a revideált állomány nagyobb részénél elmaradt, másrészt a jelzet-reviziónál elkövetett hibáknak csak egy részét sikerült az egyeztetésnél kiszűrni. Az így végzett munka azonban alapot ad a továbblépésre; olyan területen indítottuk el a rendezés és ellenőrzés munkáját, amely több évtizede nélkülözötte azt. A létrehozott pótinventáriumok a jelenlegi állapotot, raktári helyzetet tartalmazva egy, a könyvtári nyilvántartásoktól elszakított állományrésznek könnyen kezelhető nyilvántartásai és a további raktári ellenőrzés eszközei lesznek.

Fotolaboratóriumunk á l l o m á n y v é d e l m i m i k r o f i l m e z é s e mennyiségét tekintve megfelelt a tervezettnak, csak az anyag összetétele módosult. Összesen 174.329 állományvédelmi kéziratafelvétel készült, ez kb. 340.000 oldalnak felel meg. A munka legnagyobb részét a Kézirattár állományának fényképezésére fordítottuk, 753 mű mikrofilmje készült el, 141.568 felvételben. A sárospataki volt főiskolai könyvtár kézirattárából 218 kéziratot fényképeztünk le /32.443 felvételben/. A sárospataki könyvtár pozitív filmmásolatot kapott a mikrofilmtárunkban állományba vett negatív, sárospataki kéziratoskat tartalmazó mikrofilmekről.

Kézirattárunk állományvédelmi célra saját könyvkötészetünktől 200 tékát, Széchenyi István kéziratának pedig 16 kötete kapott kötést ill. védőtékát. Az Országos Levéltár restauráló műhelyében 26 folió kódex-töredék restaurálását készítettük el, a magyar kódex-gyűjteményhez ugyancsak védőtékákat készítettünk.

Keleti Gyűjteményünk kézirattárában 43 különböző méretű kéziratkötetet félbőrbe köttettünk, s a kötéssel párhuzamosan különböző javítási munkákat végeztettünk. Itt eltértünk a korábbi évtizedek gyakorlatától, mikoris az egyedi művek korhű formában való köttetésére törekedtünk. Ilyenfajta állományvédelmi munkára a jövőben csak igen értékes kéziratkötetek ujraköttetése esetén kerülhet sor.

Könyvkötészetünk a tervezett 4.000 kötéssel szemben csupán 3.647 kötet könyv és folyóirat kötését végezte el. A valóságban a tervezettnél nem teljesített kevesebbet, mert a folyóiratgyűjtemény számára 100 olyan nagyalaku kötést készített, ami a szokásos kötés munkaidejének háromszorosát igényelte. De jóval igényesebb munka volt annak a 250 db. tékának az elkészítése is, mely a Keleti Gyűjtemény szükségleteit elégítette ki.

Olvasóforgalom, használat, tájékoztatás.

Olvasóforgalmunk adatai az előző évekhez képest sem központi olvasószolgálatunkban, sem a különbözőgyűjteményekben lényeges változást nem mutatnak.

Olvasószolgálatunk az Új Külföldi Könyvek c. válogatott gyarapodási jegyzék ujraindításával vet-

te ki részét az aktív propagandából és tájékoztatásból. A megjelent 5 számból 3 az irodalom-nyelvészet, 2 a természettudományok köréből készült.

Olvasószolgálati Osztályunk folytatta azt az előző évben megkezdett felmérést, mely a numerus kurrensben álló könyvanyag 100-200.000-es részének használatára, e használat gyakoriságára vonatkozik. A felmérés célja, hogy támpontot nyújtson egy későbbi tájékozódáshoz abban a kérdésben, vajon a numerus kurrens anyagából mit lehet külső raktárban elhelyezni.

Az év folyamán összeállított írásbeli tájékoztatásaink általában irodalomkutatás-jellegűek voltak a legkülönbözőbb tudományterületekről, de elsősorban a humán és társadalomtudományok köréből. A szóbeli tájékoztatások kisrészben a könyvtár használatára vonatkoztak, nagyobb részben pedig előszóval vagy dokumentum-bemutatóval megoldható referenz-szolgálatok voltak. A korábbi évek gyakorlatához képest ez a szolgáltatásunk némileg emelkedő tendenciát mutat, ami egyes akadémikusok vagy akadémiai és más szervek megnövekedett irodalomkutatási igényeinek tulajdonítható. Az írásban megválaszolt kérdések többsége több órás, nem egyszer több napos munkát igényelt.

Jelentős irodalomkutatót végeztünk a genfi ENSZ könyvtár felkérésére. Munkánk eredménye nyomtatásban is megjelent a genfi ENSZ könyvtár "Science Policy in ECE Countries" c. kiadványában, melynek előszava köszönetet mond együttműködésünkért.

A tájékoztatómunka témakörében említést kell tenni arról, hogy az MTA Könyvtára résztvett az országos társadalomtudományi szakirodalmi rendszer

kialakítását célzó értekezleteken. Az eddigi megállapodások szerint, az MTA Könyvtára a profiljába tartozó tudományterületeken fog országos szakirodalmi tájékoztatóközpontként tevékenykedni.

Ugyancsak ehhez a témakörhöz tartozik az is, hogy az MTA Könyvtára képviseltette magát a szocialista országok akadémiai társadalomtudományi tájékoztatóközpontjainak 1971 novemberében tartott drezdai konferenciáján is. E konferencián elsősorban a szocialista országok társadalomtudományi tájékoztatómunkájának koordinálása volt a napirenden. A konferencia felvázolta a kívánatos irányelveket, a részleteket azonban csak egy későbbi időpontban fogják egyeztetni.

Bibliográfia, kiadványok

Tudományszervezési dokumentációnk keretében a Tudományszervezési Tájékoztató 11.évfolyamának számai a megszabott rendben, pontos határidőre megjelentek. Kiadtuk ezenkívül az 1970.évfolyam indexét és sajtó alá rendeztük az 1971.évfolyam indexét is. A példányszám és az elosztás, valamint a terjesztés módja változatlan. Külső munkatársi gárdánk is lényegében változatlan, de ebben az évben - a Tudományszervezési Csoport munkatársai mellett - több más akadémiai kutatásfinanszírozási szakember is csatlakozott szerzőinkhez, s a jelenlegi magyar tudománypolitika szempontjából fontos kérdésekről irt eredeti tanulmányokat. Bár ez nem tartozik a Tudományszervezési Tájékoztató tulajdonképpeni feladatához, szívesen adtunk helyt ezeknek a közleményeknek, mint már kivételesen korábban is tettük, mivel tényleges igényeket elégítenek ki.

A Tudományszervezési Tájékoztató és a vele kapcsolatos egyéb szolgáltatások iránti érdeklődést jellemzi, hogy a Magyar Nemzet munkatársa műhelyriportot készített a szerkesztőséggel /megjelent: Magyar Nemzet, 1971.december 19./.

Tudománypolitikai expressz-tájékoztatásunk iránt is megnőtt az igény, bár ezeket az igényeket a kis példányszám miatt nem tudtuk minden esetben kielégíteni. Ez az információs szolgáltatás elsősorban az akadémiai, állami és vezető pártszerveknek, ill. ezek vezetőinek igényeit igyekszik kielégíteni. Az év során mintegy 35 ilyen vezetőnek /szervnek/ küldtünk gyors-tájékoztatást, 318 dokumentum felhasználásával, 82.5 szerzői iv /1.816 oldal/ terjedelemben.

Mivel akadémiánk ebben az évben nem választott új tagokat, az akadémikus-bibliográfia munkálatai a szokásos mederben folytak: elvégeztük az akadémiai tagok munkásságának bibliográfiai gyűjtését, azok kiegészítését, ellenőrzését, szerkesztését, s a régi cédulaanyag további javítását, ellenőrzését, kiegészítését és szerkesztését. Az akadémiai adattár egyéb vállalkozásairól beszámolónk bevezető részében már szólottunk.

1971.évi munkatervünkben 4 k ö n y v t á r i k i a d v á n y megjelentetése szerepelt. Ezek közül 3 jelent meg az év folyamán /felsorolásukat ld. a táblázatban/, 1 kiadvány megjelentetése pedig 1972. első felére tolódtott át. Ezeknek a kiadványoknak az összterjedelme meghaladja az 1970-ben házilag sokszorosított kiadványaink ivterjedelmét.

Nagy ütemben léptünk előre két sorozaton kívüli kiadvány előkészítésével kapcsolatban, ezek Vitályos László-Orosz László: Ady bibliográfia, és a Kandidátusi

és doktori disszertációk katalógusa c. kiadvány. További nagyarányú előkészítő munkát végeztünk a következő kiadványokkal kapcsolatban: Bartoniek Emma: A magyar történetírás története a XVI-XVII. században, Botka Ferenc: Magyar szocialista irodalom oroszul c. bibliográfia. Ez utóbbi műveket két intézménnyel, mégpedig az MTA Irodalomtudományi Intézetével és a Petőfi Irodalmi Muzeummal közös kiadásban fogjuk megjelentetni. Megtörtént Moravék Endre: Index acronimorum selectorum pars 5. c. kiadvány teljes előkészítése is. Az MTA Könyvtára Kézirattárának Katalógusai sorozatban Csapodi Csaba: A "magyar codex" gyűjtemény c. katalógusa vár megjelenésre.

Technikai szolgáltatások

A fotolaboratóriumhoz érkezett megrendelések jellege azonos volt a korábbi évekével: egyrészt mikrofilmet készítettünk teljes művekről /szórványosan folyóiratscikkekről is/, másrészt xerox eljárással nem másolható illusztrációkat, kéziratokat, régi könyveket, táblázatokat, térképeket stb. rendeltek kisfilmreprodukció, tónusos felvétel vagy lemez formájában ill. azokról készített nagyítás gyanánt. Bár az összes beérkezett kérést teljesítettük, a megrendelések száma a tervezettnél és az előző évi átlagoknak alatta maradt. Ennek az az oka, hogy az akadémiai intézetek még mindig csak szórványosan veszik igénybe a mikrofilmet állománykiegészítési célra /jólléhet általuk hozott anyag filmezését is vállaljuk/, s a külföldről kölcsönzött teljes művek esetében mikrofilm helyett inkább

az azzal azonos áron szolgáltatott xerox másolatokat rendelnek.

X e r o x - s z o l g á l a t u n k 1971-ben is csak igen korlátozott számban tudott külső, nem akadémiai hálózathoz tartozó megrendelők számára másolási munkát készíteni, mivel az Akadémia részére készített munkák kapacitásunk nagy részét lekötötték. Gépeink túlterhelésének csökkentése érdekében 1971.III.15-től napi 16 óra helyett 13 órás üzemidőben dolgoztunk. A feladatok átcsoportosításával és a jobb munkaszervezéssel elértük, hogy csökkentett létszámmal és a gépek rövidebb üzemeltetési ideje ellenére mindössze 118.544 db. másolattal készült kevesebb, mint 1970-ben. Ebben annak is része volt, hogy a nagyobb példányszámu másolási igényeket /100 példányon felül/ a lengyel pyloris gépre és a sokszorosításra hárítottuk át, aholis 391.705 ilyen jellegű másolást végeztünk.

S o k s z o r o s í t ó r é s z l e g ü n k a Könyvtár már említett kiadványain kívül előállította a Tudományszervezési Kutatócsoporttal közös kiadásban megjelenő Prognosztika c. folyóirat 3 számát, továbbá a használatos belső formanyomtatványokat is.

Hálózati és módszertani munka

Az akadémiai intézeti könyvtárakban mind szervezeti, mind személyzeti téren 1971-ben igen sok változás ment végbe. Hálózatunkba 3 új könyvtár kapcsolódott: a szegedi Biológiai Központ könyvtára, a Lukács György Archivum és Könyvtár és az Ó-

kortudományi Kutatócsoport Könyvtára. Az esztendő végével viszont megszűnt a Genetikai Intézet Könyvtára. Egyesítették a soproni Geofizikai és Geodéziai Intézetet, így ezek addig különálló könyvtárait is egyesíteni kellett. Jelenleg 48 könyvtár tartozik hálózatunkba. Mindezek a változások egyuttal személyi változásokat jelentettek, de ezen túlmenően is meglehetősen nagy volt a fluktuáció az intézeti könyvtárosok körében. A hálózati könyvtárakból 10 könyvtáros ill. könyvtárvezető távozott és 14 új könyvtáros állt munkába. Az újonnan bekapcsolódó könyvtárak és könyvtárosok természetesen fokozott törődést kívántak. Az év folyamán 43 alkalommal tettünk látogatást az intézetekben. E látogatások során lehetőség szerint a könyvtároson kívül az intézet igazgatójával, gazdasági vezetőjével és a könyvtári bizottság vezetőjével is tárgyaltunk. Hálózati könyvtárosok 107 alkalommal keresték fel szakmai tanácsért hálózati csoportunkat.

A szokásos évi hálózati értekezletet március 18-án tartottuk, központi témája az akadémiai átszervezésen kívül a raktári helyzet kérdése volt. Februárban a Társadalomtudományi Főosztályhoz tartozó intézetek bevonásával rendeztünk megbeszélést a reprográfiai lehetőségekről, szept. 10-én pedig Tőkés László tartott bemutatóval egybekötött előadást a reprográfia fejlődésének újabb irányairól.

Elméleti munkánk középpontjában az akadémiai könyvtári hálózat munkáját szabályozó új főtitkári utasítástervezet előkészítése és kidolgozása állott. Ennek során előzetes tárgyalásokat folytattunk más könyvtári hálózatokkal, az MM Könyvtárosztályával, az MTA mindhárom tudományági főosztályvezetőjével és a Revizori Osztály vezetőjével.

Résztvettünk a tihanyi Biológiai Kutatóintézet régen esedékes ujraleltározásának megszervezésében, segítséget nyújtottunk a martonvásári Mezőgazdasági Intézet és az Ipargazdaságtani Intézet könyvtárainak állományrevíziójában.

Központi katalógusaink közül központi folyóirat-katalogusunkat kétévi szünetelés után újra naprakész állapotba hoztuk. A könyvkatalógus szünetelés utáni rendezése nagyobb feladat, ezt munkaerőkiesés miatt az idén még nem tudtuk megkezdni.

Az intézeti könyvtárak számára 25 ízben engedélyeztünk törlést az állományból. A nagyszámu törlési kérelem onnan ered, hogy az elmúlt év folyamán vagy az előző év végén 15 intézetben volt állományrevízió.

Akadémiai Levéltár

Az Akadémiai Levéltár működéséből kiemelkedik a beszámclási időszakban az MTA keretében végrehajtott új iratkezelési szabályzat munkáiban való tevékeny közreműködés. 1972. január hó 1-től kezdődően az egész országban "irattári tervre" épülő iratkezelési rendszert kell kialakítani.

A levéltár munkatársai résztvettek az MTA illetékes főosztálya által az akadémiai intézmények részére kidolgozott "minta ügyiratkezelési szabályzat" elkészítésében, és szakmailag véleményezték az akadémiai intézetek által készített szabályzatokat. A levéltár vezetője előadást és konzultációt tartott az intézeti iratkezelők tanfolyamán.

A levéltári iratanyagmennyiség kereken 442 ifm.

Rendszeres és akadémiai intézetekre is kiterjedő iratanyagbegyűjtést nem végeztünk, és amíg a rakározás problémája meg nem oldódik, ilyen jellegű munkát - bár ezt a levéltári törvény előírja - a jövőben sem tervezhetünk. Az éves iratanyaggyarapodás 20 ifm volt. Tudománytörténeti szempontból igen értékes elnöki, főtitkári, főtitkár-helyettesi iratokat vettünk át.

A levéltári anyag értékes dokumentumai a fényképek /jelenleg 3.200 db tartozik állományunkba/ és a hangarchivum magnetofon tekercsei /kerekken 2.600 perc hanganyaggal/.

Az iratanyagfeldolgozást terv szerint végeztük. Elkészült az MTA volt elnökének - Rusznyák Istvánnak - irataiból két, belső használatra szolgáló repertórium. Kidolgoztuk a fényképanyag fénylyukkártyás rendszerrel történő nyilvántartásának módszertani szabályait. Darabszintig rendeztük az MTA elnöksége és elnökségi tanácsa 1950-1969 évkörű iratanyagát.

A levéltár az év folyamán is folytatott tájékoztatási tevékenységet. Ezek a kölcsönzéssel, szóbeli, illetve írásbeli felvilágosítások formájában adott tájékoztatások egyrészt a levéltári anyagra, másrészt az iratkezeléssel kapcsolatos teendőkre vonatkoztak.

Kutatási szolgálat ellátásával segítettük az MTA ujkori történetére vonatkozó kutatást.

Levéltárunk szakmai kapcsolatait hazai és nemzetközi vonatkozásban is tovább ápolta. Ennek egyik fontos állomása volt, hogy vezetője részt vett a szocialista országok akadémiai levéltárainak Berlinben tartott III.nemzetközi konferenciáján.

A D A T O K   é s   T Á B L Á Z A T O K

A D A T O K é s T Á B L Á Z A T O K

K Ö L T S É G V E T É S

rovat	k i a d á s	1970. évi tényleges felhasználás	1971. évi eredeti módosított előirányzat		1971. évi tényleges felhasználás
01	bérek	3.365.900	3.666.000	3.760.000	3.684.788
02	egyéb személyi	379.000	315.000	489.000	523.630
03	fenntartás	3.385.800	3.663.000	4.230.900	4.021.202
05	beszerzés	4.027.000	2.745.000	4.445.000	4.337.411
06	felújítás	291.700	-	670.000	664.981
07	lakbérhozzá- járulás	-	-	35.900	53.871
		11.449.400	10.389.000	13.630.800	13.267.883

A költségvetés 06 rovatán előirányzott és ténylegesen felhasználásra került

F E L U J I T Á S R É S Z L E T E Z É S E

<u>Építési felújítások</u>	369.826
Dunaparti munkahelyek kialakítása földépitéssel padlóburkolás szőnyegezéssel vizvezeték és villamoshálózat felújítása	
<u>Berendezés és felszerelés felújítása</u>	65.318
kárpitos felújítás	
<u>Gépjármű felújítása</u>	35.837
gépjármű felújítása	
<u>Combi gépkocsi kettős cseréje</u>	194.000
	<u>664.981</u>

B E R U H Á Z Á S

1 9 7 0 . é v i tényleges felhasználás	1 9 7 1 . é v i eredeti módosított előirányzat		1 9 7 1 . é v i tényleges felhasználás
968.400	340.000	411.000	295.095

Az előirányzott összegből felhasználásra került

B E R U H Á Z Á S R É S Z L E T E Z É S E

kézirattári berendezés	79.590
könyvtári berendezés	166.164
perforológép	39.651
irodagép beszerzés	9.690
	<u>295.095</u>

L É T S Z Á M , S Z E M É L Y I V Á L T O Z Á S O K

Állandó főfoglalkozásúak		
létszám 1971.XII.31-én		111 fő
1971. évi fejlesztés		12 "
		<hr/> 123 fő
1971. folyamán, ill. végén nyugdíjba ment	6 fő	
kilépett	<hr/> 9 "	- 15 "
létszám 1972.I.1-én		<hr/> 108 fő

V É G Z E T T S É G , S Z A K K É P Z E T T S É G
(állandó főfoglalkozásúak)

	<u>1970</u>	<u>1971</u>
TUDOMÁNYOS FOKOZAT, ISKOLAI VÉGZETTSÉG		
kandidátus	6	6
egyetemet, főiskolát végzett	64	62
középiskolát végzett	33	26
alsófoku iskolát végzett	26	24
KÖNYVTÁROSI SZAKKÉPZETTSÉG		
felsőfoku szakképzettségű	29	28
középfoku szakképzettségű	8	8
SZAKKÉPZÉSBEN RÉSZT VEVŐK		
egyetemen könyvtár szakon	3	1
egyetemen egyéb szakon	4	3
középfoku könyvtárosképzésben	4	1

B E S O R O L Á S , B É R E Z É S

Munkaköri előbbre illetve átsorolásban részesült	19 fő
Illetményemelésben részesült (összesen 21.600 Ft)	95 fő

	<u>1970</u>	<u>1971</u>
Állandó főfoglalkozásuak		
havi beralapjának 1 főre eső átlaga	2.450	2.620

K I T Ű N T E T É S , J U T A L M A Z Á S

Munka Érdemrend ezüst fokozatával kitüntetve	1 fő
MTA főtitkári jutalom és dicséret	2 "
igazgatói jutalomban részesült (összesen 195.153 Ft)	112 "
jutalomszabadságban részesült ^x (összesen 435 munkanap)	61 "
jubileumi jutalomban részesült	2 "

S E G É L Y , E L Ö L E G

segélyben részesült (összesen 8.000 Ft összegben)	19 fő
fizetéselőleget kapott (összesen 4.800 Ft összegben)	6 fő

^x törzsgárda mozgalom bevezetése következtében.

M U N K A T Á R S A I N K   P U B L I K Á C I Ó I

BALÁZS Péterné

Tudománypolitika és tudományos kutatás Latin-Amerikában.
= Tudományszervezési Tájékoztató, 1971. 5.sz. 770-789.p.

BESE Lajos

Problémák a mongol igeragozás történetében.
= Nyelvtudományi Közlemények, 73. 217-222.p.

G. Kara: Chants d'un barde mongol. Budapest, 1970.
= Acta Linguistica, Vol. 21./1971/ 473-475.p. (Recenzió.)

BÜKY Béla

Politikai változás - keresztnévváltozás.
= Budapest, IX.évf. 6.sz. 43-44.p.

A Magyarországon publikált beszédkutatói témák 1960-1969.
között.=Beszéd szimpozion. Szeged, 1971. augusztus 26-29.
Az előadás magyar nyelvű összefoglalása.
= Szeged, 1971. 6-7.p.

Black, Max: The labyrinth of language. New York -Washington - London. 1968.(Ismeretetés.)
= Magyar Filozófiai Szemle, 1971. 1-2.sz. 291-294.p.

A magyar keresztnévállomány változásainak politikatörténeti háttere.
(Magyar Nyelvtudományi Társaság, 1971. Előadás.)

A beszédbeli megnyilatkozás egységei.
(MTA Pszichológiai Intézete Fejlődépszichológiai Osztály szakmai továbbképző sorozata. Előadás.)

Verteilung der Forschungsthemen der Sprechkunde in Ungarn zwischen 1960-1969.
(Szegedi Beszéd Szimpozion. 1971. augusztus 27. Előadás.)

CSAFODI Csaba

Die Bibliotheca Corviniana und die Ergebnisse der neueren Forschungen.
= Zentralblatt für Bibliothekswesen, 1971. 577-588.p.

Geschichte der ungarischen Bibliotheken.
= Biblos, 1970. 276-285.p.

Geschichte der ungarischen Bibliotheken.
= Biblos Schriften. 63. Wien, 1971. 21-30.p.

CSAPODI Csaba

Gritti mint a Corvina-könyvtár állítólagos fosztogatója.
= Magyar Könyvszemle, 1971. 171-174.p.

Das ungarische Bibliothekswesen. Zusammengestellt von - -.
Wien, 1971. 64 p.
(Biblos Schriften 63.)

Wann wurde die Bibliothek des Königs Matthias Corvinus
vernichtet?
= Gutenberg Jahrbuch, Mainz. 1971. 384-390.p.

A Petancius-probléma.
(Előadás a MTA Irodalomtudományi Intézet reneszánsz ku-
tatócsoportjában.)

DURZSA Sándor

Az appositio, mint középkori stiluskategória az ars
dictandi tanításában.
= Irodalomtörténeti Közlemények, 1971. 1-2.sz. 3-24.p.

Baldwini Liber dictaminum. Prodit curante Sándor Durzsa.
Bologna, 1970, Università degli Studi, 41 p.
(Biblioteca di "Quadrivium".)

"Évszázadokra vetíti fényét." /Dante halálának évfordulójára./
= Ifjúsági Magazin, 1971. 9.sz. 22-25.p.

FERENCZY Endre

Fremde Einflüsse auf die Rechtsentwicklung der klassischen
Republik.
= Revue Internationale des Droits de l'Antiquité 3e ser.
XVIII. 1971. 423-445.p.

Über das Ius Flavianum.
= Studi in onore die Giuseppe Grosso. Vol. IV. 1971. 181-190.p.

A proposito degli orientamenti attuali del diritto romano.
(Catania, Egyetem Jogi Kara 1971 május. Előadás.)

Droit et cadres socio-économiques de Rome au IVe siècle
avant notre ère.
(SIDA XXVI. Kongresszus, Bordeaux, Egyetem, Jogi Kar
1971 szeptember. Előadás.)

FÜLÖP Gézáné

Bajomi Lázár Endre: Párizs varázsa. Budapest, 1971.
= Uj Könyvek, 11. 876.p. (Ismertetés.)

FÜLÖP Gézáné

Dér Zoltán: Fecskelány. Ujvidék, 1970.
= Uj Könyvek, 1971. 5. 432.p. (Ismertetés.)

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok.
/16-17. század./ Budapest, 1970.
= Uj Könyvek, 1971. 2. 138.p. (Ismertetés.)

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül. Budapest, 1970.
= Uj Könyvek, 3. 254.p. (Ismertetés.)

Csapodiné Gárdonyi Klára: Ujkori kéziratok problematikája
c. előadáshoz korreferátum.
(MTA Könyvtörténeti Bizottság. 1971. május 19.)

Tóth András: Könyvtártörténetírásunk egyes módszertani
kérdéseiről c. előadáshoz korreferátum.
(MTA Könyvtörténeti Bizottság. 1971. június 1.)

GREGOROVICZ Anikó

A Csehszlovák Tudományos Akadémia átszervezése.

A disszertációk sorsa.

Kulcsár Zsuzsa: Franciaország aktuális kutatási-fejlesztési problémái.

Hikmet bölcsességet jelent.

Iparági kísérlet a Szovjetunióban.

Kísérlet a bolgár kutatásban.

Kockázat a kutatásban és fejlesztésben.

Kutatás és fejlesztés szervezete Norvégiában.

Kutatás és kutatók Japánban.

Kutatás a svájci egyetemeken.

A Lavrentyev-iskola.

Ma kitaláltad - holnap már alkalmazod.

Mennyibe "kerül" egy mérnök?

Az OECD nemzetközi technikai intézetet létesít.

Az olasz munkásmozgalom a hivatalos tudománypolitika ellen.

Az olasz Országos Kutatási Tanács 1970. évi Jelentése.

GREGOROVICZ Anikó

A sussexi Tudománypolitikai Kutatóintézet programja.

Szovjet kísérlet az ipari kutatás hatékonyságának növelésére.

A szovjet kutatók anyagi érdekelttsége.

Tudománytani szimpozion Kijevben.

Urali Tudományos Központ.

Válságban a Max-Planck-Társaság.

Vita az egyetemi kutatások szervezéséről a Szovjetunióban.

= Tudományszervezési Tájékoztató, XI.évf. 1971.

HATOS Géza

C.Dantó: Analytical Philosophy of History. Camb. 1965.

= Világtörténet, 1971.évf. 20.sz. 110-112.p. (Ismertetés.)

Dray, W.: Laws and Explanation in History. Oxford. 1957.

= Világtörténet, 1971. évf. 20.sz. 109-110.p. (Ismertetés.)

KOVÁCS Gézáné

Világirodalmi Lexikon részére írott cikkek. 1.köt. (Pótlás.)

KÖRMENDY Adrienne

Epperlein, Siegfried: Herrschaft und Volk im Karolingischen Imperium.

= Agrártörténeti Szemle, 1971. 1-2.sz. 263-264.p. (Ismertetés.)

KÖRMENDY Kinga

Babits műhelyében.

= Könyvtáros, 1971. 8.sz. 483-484.p.

MAKKAY Jánosné

A late neolithic idol of conical type.

= Acta Arch. Hung. XXIII /1971/ 3-17.p.

MARKOVITS Pálné

Strukturától a strukturalizmusig.
= Fotóművészet, 1971. 3.sz. 11-20.p.

Keleteuropa c. dokumentumkötet /2./
= Élet és Irodalom, 1971. május 1. 6.p. (Ismertetés.)

Történelem Életrajzokban címmel az Akadémiai Kiadó
Életek és Korok c. kötetéről.
= Élet és Irodalom, augusztus 21. 11.p. (Ismertetés.)

NÉMETH Éva

Alkotó légkör a rochesteri Xerox Corp.-nál.

Angol kutatási stratégia.

Brain drain - ma.

Decentralizált kutatás Jugoszláviában.

Az egyetemet végzettek munkapiaca Svédországban.

Előtérben Lengyelországban az alkalmazott kutatás.

Javaslatok az amerikai szövetségi tudománypolitika
átalakítására.

Kína "dolgos" kezei.

Kormány és tudománypolitika a hetvenes években az
OECD-államokban.

A kutatószervezetek világszövetsége létrehozásának
terve.

Milyen kutatást végezzenek a fejlődő országokban.

A norvég tudomány és technika problémái.

A nyugat-európai kutatás új dimenziókat keres.

A nyugat-német tudománypolitikai kiadások 1974-ig.

A Svéd Társadalomtudományi Kutatótanács.

A tudomány nem kizárólagosan a tudósoké!

A visszasírt "Mintech".

= Tudományszervezési Tájékoztató, XI.évf. 1971.

REJTO István

Ady Endre Összes Versei I.
= Irodalomtörténeti Közlemények, 1971. 2.sz.
425-429.p. (Ismertetés.)

Nagy Miklós: Jókai.
= Irodalomtörténeti Közlemények, 1971. 3.sz.
365-367.p. (Ismertetés.)

Die Lage der gesellschaftswissenschaftlichen
Dokumentation in Ungarn.
(Die Konferenz der Zentrale Leitung für gesellschafts-
wissenschaftliche Information und Dokumentation, Drezda,
1971. november 15-19. Előadás.)

A modern magyar kritikai kiadások filológiai és
módszertani kérdései.
(Modern Filológia Szakos Könyvtárosok Konferenciája,
Debrecen, 1971. augusztus 25-27. Előadás.)

RITÓK Zsigmondné

Politikai szatíra Magyarországon a XVI.században.
= Irodalomtörténeti Közlemények, 75/1971/ 265-277.p.

Régi magyarországi nyomtatványok 1473-1600. Budapest, 1971.
= Magyar Tudomány, 1971. 800-802.p. (Ismertetés.)

A magyarországi pasquillus irodalom a XVI. században.
(MTA Reneszánsz Kutatócsoport, 1971. január 13. Előadás.)

RÓZSA György

Dokumentation in Ungarn.
= Biblos, 1971. 20. H.1. 55-58.p.

Information et culture par rapport aux bibliothèques
internationales. Geneva, 1971. 7 p.
(Seminaire sur la documentation des organismes des
Nations Unies organisé par l'UNITAR. Document de
travail no. 2.)

Information needs of the social sciences. Rome, 1971.
315-320.p.
(International Conference on Training for Information
Work, Rome, 15th-19th November 1971. Conference edition
of the papers.)

The role of social science librarian in a changing world
or the problem of the "two cultures". A paper for
the IFLA Conference, Social Science Sub Section, Liverpool,
September 1971. Geneva, 1971. 3 p.

Történeti Gyűjtemény és nemzetközi információs központ: az
ENSZ genfi könyvtára.
= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 1971. 10.sz. 745-761.p.

ROZSONDAI Béláné

Ein unbekannter Rebendorfer Einband in der Bibliothek
der Ungarischen Akademie der Wissenschaften.
= Gutenberg Jahrbuch, 1971. 373-379.p.

SZEIDOVITZ Éva

The Persian MSS of the Vámbéry-bequest. Budapest, 1971.
/MTA Könyvtára Kiadványai 62./

SZÉKELY Dániel

Kísérlet a tudományos tájékoztatás világméretű meg-
oldására.

A társadalomtudományok fejlődését elősegítő feltételek.

= Tudományszervezési Tájékoztató, XI.évf. 1971.

UNISIST. Rendszerek rendszere.

= Magyarország, 1971. május 23. 55.p.

SZELEI László

Akadémiai levéltárosok berlini tanácskozása.

= Magyar Tudomány, 1971. 11.sz. 726-727.p.

Archiv der Ungarischen Akademie der Wissenschaften
Bibliographie. 1958-1968.

= Die Archive der Akademien der Wissenschaften der
Sozialistischen Länder. Leningrad. 1971. Lieferung 1.
47-50.p.

Bucsuzó...

Egyed Imre /1920-1971/

= Tudomány és Mezőgazdaság, 1971. IX.évf. 2.sz. 81.p.

Erdei Ferenc /1910-1971/

= Vizgazdálkodás, 1971. 3.sz. 81-82.p. (Nekrológ.)

Mezőgazdaságunk nagyjai...

Angyalffy Mátyás András /1776-1839/

= Tudomány és Mezőgazdaság, 1971. IX.évf. 2.sz. 97-99.p.

Mezőgazdaságunk nagyjai...

Degen Árpád /1866-1934/

= Tudomány és Mezőgazdaság, 1971. IX.évf. 4.sz. 102-104.p.

SZELEI László

Mezőgazdaságunk nagyjai...

Lippay János /1606-1666/

= Tudomány és Mezőgazdaság, 1971.IX.évf. 1.sz. 98-101.p.

Mezőgazdaságunk nagyjai...

Margó Tivadar /1816-1896/

= Tudomány és Mezőgazdaság, 1971.IX.évf. 1.sz. 102-104.p.

Mezőgazdaságunk nagyjai...

Mathiasz János /1838-1921/

= Tudomány és Mezőgazdaság, 1971.IX.évf. 2.sz. 93-96.p.

Mezőgazdaságunk nagyjai...

Tangl Ferenc /1866-1917/

= Tudomány és Mezőgazdaság, 1971.IX.évf. 3.sz. 101-104.p.

Mezőgazdaságunk nagyjai...

Frivaldszky Imre /1799-1870/

= Tudomány és Mezőgazdaság, 1971.IX.évf. 4.sz. 96-101.p.

Mezőgazdaságunk nagyjai...

Javorka Sándor /1883-1961/

= Tudomány és Mezőgazdaság, 1971.IX.évf. 5.sz. 96-100.p.

Mezőgazdaságunk nagyjai...

Frivaldszky János /1822-1895/

= Tudomány és Mezőgazdaság, 1971.IX.évf. 5.sz. 101-104.p.

Mezőgazdaságunk nagyjai...

Mocsáry Sándor /1841-1915/

= Tudomány és Mezőgazdaság, 1971.IX.évf. 6.sz. 97-99.p.

László Ferenc: Az Általános Fogyasztási és Értékesítő
Szövetkezetek korszerű vezetése I-II.kötet. AFESz Vezető-
képző Tanfolyam Jegyzete.

= Tudomány és Mezőgazdaság, 1971.IX.évf. 5.sz. 86-88.p.

(Ismertetés.)

Akadémiai intézetek egységes iratkezelésének kialakítá-
sa, irattári terv, irattározás, selejtezés, levéltár.
/MTA intézeteiben dolgozó iratkezelők részére rendezett
iratkezelési tanfolyam. 1971.december 21. Előadás./

A Magyar Tudományos Akadémia 1970.évi átszervezése és az
új magyar levéltári törvény.

/A szocialista országok tudományos akadémiai levéltári
képviselőinek III.konferenciája. Berlin, 1971.július 3.
Előadás./

TATÁR Magdolna

Zur Fragen des Obo-Kultes bei den Mongolen.

= Acta Orient. Hung. XXIV. /1971/ fasc. 3. 301-330.p.

TATÁR Magdolna

Rinčen, Bjambijn: Fiaváró öregapó. /Mai mongol elbeszélések./: Az áruló levél. Budapest, Európa, 1971. 19-31.p. (Fordítás.)

Etudes mongoles, 1970. 1.
= Acta Orient. Hung. XXIV. /1971/ 133-134.p.
(Ismertetés.)

TERJÉK József

Orientalisztika és vallástörténet. 3. Buddhizmus.
= MTA I. Osztályának tervtanulmányaként, 1-16 p.

J. Kolmaš: Tibetan Manuscripts (review)
= Acta Orient. Hung. Tomus XXIV. /1971/ 261-262.p.
(Ismertetés.)

TÓKÉS László

A reprográfia alkalmazása a könyvtári és dokumentációs munkában c. szöveggyűjteményben 4 korábban megjelent tanulmány ujrakiadása.

Szakirodalom-ismertetések.
= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 1971. (11 db)

Mikrofilmek raktározása, mikrofilmes tárolórendszerek.
(Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesület.
1971. április 20. Előadás.)

A reprográfia fejlődési irányai, a III. Nemzetközi Reprográfiai Kongresszus és kiállítás tanulságai.
(Akadémiai hálózati könyvtárosok számára. 1971. október 13. Előadás.)

UJHELYI Gabriella

Vigotszkij L.Sz.: A magasabb pszichikus funkciók fejlődése. Budapest, 1971. Gondolat. (Fordítás.)

URAY Gézáné

Drei alte innerasiatische Benennungen des Waffengürtels.
= Studia Turcica. Ed. L. Ligeti. Budapest, Akad. K. 1971. 267-279.p.

A tunguz nép költészete.
= Nagyvilág, 16. évf. 7.sz. 1971. 1070-1071.p.

URAY Gézáne

Korreferátum Diószegi Vilmos: Samanizmus c. előadásához az Orientalisztikai Bizottság "Orientalisztika és Vallástörténet" c. nyilvános vitaülésén. 1971. február 24.

Bagolyfiu. Tunguz verses mese. Ford. Bede Anna.
(Petőfi Rádió, 1971. április 11. 15h. Bevezető.)

Dél-Szibériai török népek költészete. Ford. Bede Anna.
(Petőfi Rádió, 1971. szeptember 17. 12⁴⁰. Bevezető.)

WOJTILLA Gyula

Dandin Dasakumaracarita c. regényének történeti forrásértéke. Doktori disszertáció. Kézirat. 92 p.

MUNKATÁRSAINK KÖZREMŰKÖDÉSE
TESTÜLETEK TEVÉKENYSÉGÉBEN

Bese Lajos dr. osztályvezető, kandidátus
az MTA Orientalisztikai Bizottsága,
a Magyar Nyelvtudományi Társaság,
a Kőrösi Csoma Társaság számviteli bizottsága tagja

Büky Béla tudományos főmunkatárs
a Magyar Nyelvtudományi Társaság,
a Magyar Pszichológiai Társaság tagja

Csapodi Csaba dr. osztályvezető
az MTA Irodalomtudományi Intézete Középkori Munkaközössége,
az MTA Irodalomtudományi Intézete XVIII.sz. Munkaközössége,
az MTA Irodalomtudományi Intézete Reneszánsz és Barokk
Munkaközössége,
az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya Könyvtörténeti
és Bibliográfiai Munkabizottsága tagja

Durzsai Sándor osztályvezető, mb. igazgatóhelyettes
az MTA Könyvtári Bizottsága,
az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya Könyvtörténeti
és Bibliográfiai Munkabizottsága tagja

Ecsedy Ildikó dr. főkönyvtáros
a Magyar Nyelvtudományi Társaság,
a Magyar Irodalomtörténeti Társaság,
a Kőrösi Csoma Társaság tagja

Ferenczy Endre dr. tudományos főmunkatárs, kandidátus
a Magyar Őkörtudományi Társaság,
a Magyar Történelmi Társulat,
az Istituto di Studi Romani,
a Société d'Histoire des Droits de l'Antiquité tagja

Fülöp Gézané osztályvezetőhelyettes
az MTA Irodalomtudományi Intézete XVIII.sz. Munkabizottsága
tagja

Hatos Géza levéltáros
a Magyar Történelmi Társulat tagja

Martinovics Zsigmondné csoportvezető
a Kőrösi Csoma Társaság tagja

Rejtő István dr. mb. igazgató, kandidátus
az MTA Könyvtári Bizottsága titkára,
az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztály Könyvtör-
téneti, Bibliográfiai és Dokumentációs Munkabizottsága,
a Magyar Irodalomtörténeti Társaság,
a Magyar Ujságírók Szövetsége,
az Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanács,
a "Könyvtári Figyelő" szerkesztőbizottságának tagja,
a "Magyar Tudomány" szerkesztője

Ritoók Zsigmondné dr. tudományos munkatárs
a Magyar Őkörtudományi Társaság,
az MTA Reneszánsz Kutatócsoportja tagja

Rózsa György dr. igazgató, kandidátus
(1969.I.15-től, külföldi megbízatása tartamára, fiz. nélk.
szabadságon)
az Egyesült Nemzetek Szervezete Könyvtárának (Genf)
igazgatója,
a Comité International pour la Documentation des
Sciences Sociales tagja

Rozsondai Béláné könyvtáros
az Őkörtudományi Társaság tagja

Scher Tiborné dr. tudományos főmunkatárs, kandidátus
az MTA Irodalomtörténeti Társaság tagja,
egyetemi adjunktus (ELTE Szláv Filológiai Tanszék)

Szeidovitz Éva dr. főkönyvtáros
a Magyar Nyelvtudományi Társaság,
a Kőrösi Csoma Társaság tagja

Tatár Magdolna könyvtáros
a Kőrösi Csoma Társaság tagja

Terjék József dr. könyvtáros
az MTA Orientalisztikai Bizottsága titkára,
a Kőrösi Csoma Társaság tagja

Tökés László osztályvezető
az Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesület
Reprográfiai Bizottsága tagja,
a Microfiche Foundation (Delft) magyarországi le-
velezője,
a Nemzetközi Reprográfiai Tanács Magyar Nemzeti
Bizottsága tagja

Uray Gézáne dr. csoportvezető, kandidátus
az MTA Orientalisztikai Bizottsága,
a Magyar Nyelvtudományi Társaság,
a Magyar Néprajzi Társaság,
a Körösi Csoma Társaság tagja

Wojtilla Gyula dr. könyvtáros
a Magyar Őkörtudományi Társaság,
a Körösi Csoma Társaság tagja

K Ü L F Ö L D I   K I K Ü L D E T É S E K

T A N U L M Á N Y U T A K

A Könyvtár munkatársai
könyvtári kiküldetése

ország	kiküldöttek száma	napok száma
Anglia	1	8
Csehszlovákia	2	12
NDK	3	21
	<hr/>	<hr/>
	6	41

egyéb kiküldetések

Franciaország	2	60
Irán	1	306
Olaszország	1	13
	<hr/>	<hr/>
	4	379

Á L L O M Á N Y , G Y A R A P O D Á S

(egység)

dokumentum- fajta	állomány 1970.XII.31-én	1970.évi tiszta	1971.évi gyarapodás	állomány 1971.XII.31-én
könyv	730.861	12.195	11.624	742.485
periodika	178.988	5.177	5.738	184.726
kézirat	325.514	9.236	11.726	337.240
mikrofilm	10.579	1.505	1.240	11.819
	1,245.942	28.113	30.328	1,276.270

G Y A R A P O D Á S M Ó D J A

(egységek száma a csökkenés nélkül)

	könyv		periodika		kézirat		mikrofilm		összesen	
	1970	1971	1970	1971	1970	1971	1970	1971	1970	1971
vétel	2.787	2.449	878	919	9.236	9.770	35	21	12.936	13.159
csere	6.220	6.011	3.851	3.802	-	-	72	39	10.143	9.852
köteles- példány	2.325	2.447	381	577	-	-	-	-	2.706	3.024
ajándék	482	312	74	448	-	1.956	-	3	556	2.719
akad. kiadv.	248	371	-	-	-	-	-	-	248	371
saját	151	67	-	-	-	-	1.398	1.177	1.549	1.244
	12.213	11.657	5.184	5.746	9.236	11.726	1.505	1.240	28.138	30.369

(1971 folyamán a könyvállomány csökkenése 33 egység, a folyóiratállományé pedig 8 egység.)

A G Y A R A P O D Á S E R E D E T E

(egység)

	Magyarország		Szovjetunió		népi demokr. országok		egyéb külföld		összesen	
	1970	1971	1970	1971	1970	1971	1970	1971	1970	1971
Könyv	2.895	3.071	2.029	1.949	1.587	1.389	5.702	5.248	12.213	11.657
peri- odika	470	832	719	848	1.142	1.044	2.853	3.022	5.184	5.746
kézirat	9.236	11.726	-	-	-	-	-	-	9.236	11.726
mikro- film	1.398	1.177	8	30	62	5	37	28	1.505	1.240
	13.999	16.806	2.756	2.827	2.791	2.438	8.592	8.298	28.138	30.369

A G Y A R A P O D Á S S Z A K O K S Z E R I N T

(%)

szakcsoport		könyv		periodika	
		1970	1971	1970	1971
001	tudományszervezés	0,5	0,4		
0, 2	általános művek, vallástörténet	5,5	6,8	12,4	11,3
1	filozófia, pszichológia	3,7	3,4	3,8	3,6
3	társadalomtudományok	9,5	9,1	10,7	10,8
5	természettudományok	12,4	14,0	31,0	31,4
6	alkalmazott tudományok	5,8	5,1	10,0	9,4
7	művészetek	3,9	4,2	2,7	2,8
80	nyelvtudomány	7,5	7,0	10,1	10,0
809	orientalisztika	9,2	8,0	5,6	6,5
82	irodalomtudomány, szépirodalom	29,9	29,0	4,1	5,4
9	földrajz, régészet, történet-tudomány	12,1	13,0	9,6	8,8
		100,0	100,00	100,0	100,0

J U T T A T Á S M Á S K Ö N Y V T Á R A K N A K

(duplumok és fölőspéldányok)

	akadémiai intézeti könyvtáraknak	hálózaton kívüli	összesen
könyv (kötet)	584	1,580	2.164
periodika (évfolyam)	813	299	1,112

K Ö T T E T É S

	a Könyvtár számára		akadémiai szerveknek	
	1970	1971	1970	1971
kötés (modern könyv, perio- dika)	4,452	4,197	70	190
doboz- és téka készítés	262	510	-	-
számnymás	300	400		

F E L D O L G O Z Á S

KÖNYVTÁRI FELTÁRÁS CÉLJÁRA	c i m l e i r á s		o s z t á l y o z á s	
	1970	1971	1970	1971
modern könyv (mű)	12,589	11,055	11,720	10,134
periodika (féle)	162	192	218	209
keleti könyv (mű)	930	857	930	762
keleti periodika	9	37	-	-
kézirat (db)	9,236	11,726	-	-
régi könyv (mű)	1,158	1,748	-	-
mikrofilm (mű)	1,405	1,240	-	-
periodikák retrospektív feldolg. (kötet)	1,646	5,262	-	-
KÖZPONTI CIMJEGYZÉK SZÁMÁRA	<u>1970</u>		<u>1971</u>	
periodika-változási jelentés	4,919		3,115	

K A T A L O G Ű S É P I T É S

KATALOGUSCÉDULÁK KÉSZÍTÉSE

	k a t a l ó g u s c é d u l á k sokszorosítása		gépelése	
	1970	1971	1970	1971
modern könyv	14,332	13,174	14,332	13,174
periodika	-	-	810	3,500
kézirat	-	-	-	2,351
régi könyv	-	-	5,774	1,946
mikrofilm	-	2,000	-	3,000

KATALOGUSCÉDULÁK BESOROLÁSA

	<u>1970</u>	<u>1971</u>
központi könyvkatalógusokba	101,387	109,136
" periodika- "	810	3,500
kézirat-katalógusba	2,788	2,527
régi könyv katalógusba	1,999	4,427
keleti betűrendes "	2,726	2,201
mikrofilm "	-	6,000
új beszerzési "	11,000	10,000

N E M Z E T K Ö Z I K I A D V Á N Y C S E R E

CSEREKAPCSOLATOK 1970-ben 92 állam 1779 intézményével.
1971-ben 91 állam 1678 intézményével.

<u>E u r ó p a</u>		<u>A f r i k a</u>	
28 állam, 1258 intézmény		23 állam, 61 intézmény	
Albánia	1	Algéria	3
Anglia	86	Angola	2
Ausztria	41	Dahomey	1
Belgium	48	Dél-Afriikai Közt.	7
Bulgária	6	Egyiptom	7
Csehszlovákia	43	Elefántcsontpart	2
Dánia	14	Etiópia	1
Finnország	21	Felső-Volta	1
Franciaország	106	Ghana	4
Görögország	13	Guinea	1
Hollandia	27	Kongo /Kinshasa/	3
Irország	4	Malawi	1
Izland	3	Malgas	1
Jugoszlávia	94	Marokkó	3
Lengyelország	90	Nigéria	2
Luxemburg	3	Portugál Guinea	1
Malta	1	Rhodesia	2
NDK	54	Szenegal	1
NSzK	126	Szudán	1
Norvégia	11	Tanzánia	1
Olaszország	139	Tunézia	5
Portugália	8	Uganda	1
Románia	44	Zambia	1
Spanyolország	50		
Svájc	37	<u>A m e r i k a</u>	
Svédország	34	16 állam, 251 intézmény	
Szovjetunió	77	Argentína	16
Vatikán Állam	5	Bolivia	1
		Brazília	12
<u>Á z s i a</u>		Chile	5
22 állam, 185 intézmény		Costa Rica	2
Afganisztán	2	Ecuador	2
Burma	1	Guatemala	1
Ceylon	1	Guyana	1
Ciprus	2	Kanada	20
Fülöp-szigetek	1	Kolumbia	8
India	33	Kuba	8
Indonézia	1	Mexico	7
Irak	4	Peru	4
Irán	7	Puerto Rico	1
Izrael	6	USA	144
Japán	78	Venezuela	6
Jordánia	3		
Kina	6	<u>Australia, Óceánia</u>	
Koreai NDK	5	2 állam, 24 intézmény	
Libanon	4	Ausztrália	21
Mongólia	2	Új Zéland	3
Pakisztán	4		
Szingapur	2		
Szíria	3		
Thaiföld	1		
Törökország	10		
Vietnami DK	2		

KIADVÁNYCSERE-FORGALOM

viszonylat	kiadványfajta ^x	küldött		érkezett	
		1970	1971	1970	1971
Szovjetunió	könyv	658	797	3258	3091
	periodika	1535	1515	707	1326
	mikrofilm	24937	10051	2684	3344
népi demokratikus országok	könyv	1656	3047	1936	1777
	periodika	2673	2641	1111	1286
	mikrofilm	1316	2058	3577	3265
egyéb országok	könyv	1060	1860	3043	3403
	periodika	3855	3661	2033	2302
	mikrofilm	15791	48072	385	32528
összesen	könyv	3374	5704	8237	8271
	periodika	8063	7817	3851	4914
	mikrofilm	42044	60187	6646	39137

x kötet, évfolyam
ill.felvétel

A K Ö N Y V T Á R H A S Z N Á L Ó I
/fő/

	<u>1970</u>	<u>1971</u>
beiratkozott olvasók száma		
a Központi Olvasószolgálatban	1.832	1.750
a különgyűjteményekben	<u>676</u>	<u>768</u>
	2.508	2.518

A H A S Z N Á L Ó K M E G O S Z L Á S A
/százalék/

	<u>1970</u>	<u>1971</u>
akadémikus, akadémiai levelező tag	2	3
egyetemi tanár, tudományok doktora, kandidátus	20	23
egyetemi oktató /docens, adjunktus, tanársegéd/	8	7
tudományos kutató	28	27
orvos, mérnök, pedagógus	5	2
szerkesztő, fordító, író, ujságíró	4	7
könyvtári kutató	13	13
egyetemi hallgató	13	10
egyéb	<u>7</u>	<u>8</u>
	100 %	100 %

S Z O L G Á L T A T Á S I   A L K A L M A K

dokumentumfajta	helybenolvasás		kölcsonzés		összesen	
	1970	1971	1970	1971	1970	1971
modern könyv	12,704	11,948	13,599	12,046	26,303	23,994
periodika	5,711	6,185	8,643	6,304 ^x	14,354	12,489
kézirat, régi könyv	2,251	2,198	28	72	2,279	2,270
kelti könyv	1,923	1,199	-	2,550	1,923	3,749
mikrofilm	307	297	-	2	307	299
	22,896	21,827	22,270	20,974	45,166	42,801

^xebből a xeroxoztatási alkalmak száma: 5,712
fotóztatási   "   " : 225

Á L L O M Á N Y H A S Z N Á L A T

dokumentumfajta	helybenolvasás		kölcsonzés		összesen	
	1970	1971	1970	1971	1970	1971
modern könyv	25,299	25,055	13,826	13,663	39,125	38,718
periodika	46,663	45,441	8,904	6,575 ^x	55,567	52,016
kézirat, régi könyv	24,305	26,605	28	72	24,333	26,677
keleti könyv	10,136	7,936	-	2,857	10,136	10,793
mikrofilm	509	403	-	2	509	405
	106,912	105,440	22,758	23,169	129,670	128,609

^xebből a xeroxoztatott cikkek száma: 5,712
fotóztatott   "   " : 225

K Ö N Y V T Á R K Ö Z I   K Ö L C S Ö N Z É S

	kölcsönadás		kölcsönvétel	
	1970	1971	1970	1971
belföldi viszonylatban	1,256	1,617	85	174
külföldi viszonylatban	209	142	626	476
	1,465	1,759	711	650

FOTOTECHNIKAI SZOLGÁLTATÁSOK

	1970	1971
megrendelések száma	1,695	1,383
felvételek száma		
mikrofilm	321,532	314,461
kisfilm	5,066	2,184
lemez, síkfilm 6x6 felvétel	72	331
ö s s z e s e n	326,670	316,976
másolatok száma		
mikrofilm-másolat (m)	28,269	25,149
fotokópia (db)	18,092	16,599

REPROGRÁFIAI SZOLGÁLTATÁSOK

	1970	1971
elkészített xerox-másolatok száma	1,586.850	1,477.559

Sokszorosító részleg oldalnyomásainak száma: 1,163.855

ebből	kiadvány	772,150
-------	----------	---------

egyéb másolat	391,705
---------------	---------

B I B L I O G R Á F I A , D O K U M E N T Á C I Ó

A "Tudományszervezési Tájékoztató" és a témakörbe tartozó tájékoztatás

1971-ben megjelent a "Tudományszervezési Tájékoztató" XI. évfolyama (1, 2, 3-4, 5, 6.számok) 1066 nyomtatott lap, illetve 66,8 szerzői iv terjedelemben.

	<u>1970 tény</u>	<u>1971 tény</u>
A referátumokban feldolgozott dokumentumok száma	442	485
Ebből: szemlében	215	
figyelőben	106	
hiranyagban	77	
szakirodalmi		
ismertetésben	77	
A bibliográfiai rovatba közzétett tételek száma	2,706	2,677
A Szolgálat belső munkatársainak referáló tevékenysége (szerzői ivben számítva)	32	28,7
Külső munkatársak referáló tevékenysége (szerzői ivben számítva)	48,2	38,1
Referáló tevékenység összterjedelme (szerzői iv)	80,2	66,8
Ebből a Tudományszervezési Tájékoztatóban közzétett		
szemle és egyéb referátum	40,2	51
bibliográfia	13	12,8
belső erőből készült		
idegen nyelvű anyag	5	3
	58,2	66,8

Tudománypolitikai expressz tájékoztatás

A szolgáltatásban részesülő akadémiai állami vagy pártszervek, illetve vezetőik száma	35
Feldolgozott dokumentumok száma	318
Átlagos példányszám (egy feldolgozásból)	3

	<u>1970</u>	<u>1971</u>
A szolgáltatás összterjedelme	62,2 iv	82,5 iv, /1,816 oldal/

A "Prognosztika" c. kiadványból 3 szám jelent meg 1971-ben, 200, 250 illetve 300 példányban.

"Akadémikus bibliográfia" A tárgyi évben nem választottak új akadémikusokat.

	<u>1970</u>	<u>1971</u>
Új felvételek, kiegészítések (bibl. egység)	7,000	3,285
Régi felvételek ellenőrzése, kiegészítése és szerkesztése (bibl. egység)	9,000	7,850

"Akadémiai székfoglalók"

Feldolgozott dokumentumkötetek száma:	800
Feldolgozott évkör:	1832-1949
Összegyűjtött székfoglalók száma	1,250

Könyvtári tájékoztatás

	<u>1970</u>	<u>1971</u>
írásos	31	43
szóbeli ^{x/}	38	45

^{x/} bibliográfiai és egyéb útmutatás, konzultáció, anyagkeresés, nem hivatalos írásos formában közölt irodalomkutatás, stb.

A K Ö N Y V T Á R K I A D V Á N Y A I

	<u>1970</u>	<u>1971</u>
"A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Kiadványai" sorozatban	6	4
periodikus kiadvány számonként	6	6

A KIADVÁNYOK RÉSZLETES FELSOROLÁSA

62. Apor, Eve: The Persian Manuscripts of the Vámbéry-bequest.
Bp., 1971. Házi sokszorosítás. 19 p. 1 színes tábla.
63. Gergely Pál: A Magyar Tudományos Akadémiára hagyott Vi-
gyázó-vagyon sorsa. Bp., 1971. Házi sokszorosítás. 97 p.
8 tábla.
64. Moravek Endre: Vocabularium abbreviaturarum bibliothecarii.
III. Index acronymorum selectorum. Pars. 8. Instituta sanita-
tis publicae. Instituta caritatis. Instituta varii generis.
Bp., 1971. Házi sokszorosítás. XXI, 559 p.
65. Bükyné Horváth Mária: Az Akadémiai Könyvtár periodikumai a
tudományos kutatás szolgálatában. Bp., 1971. Házi sokszo-
rosítás. 232 p. 4 tábla. Nyomás alatt.

Periodikus kiadvány

TUDOMÁNSZERVEZÉSI TÁJÉKOZTATÓ. A tudományos kutatás tervezésének,
igazgatásának és szervezésének nemzetközi irodalma. XI. évf.
1-6. sz. Bp., 1971. MTA KESZ Soksz. 1066 p. 29 cm.

K Ü L F Ö L D I K U T A T Ó K é s L Á T O G A T Ó K

Boia, L.	egyet.tanársegéd.	Románia
Burányi B.	orvos	Jugoszlávia
Calvimontes, R.	dok.közp.ig.	Bolivia
Congdon, L.W.	kutató	USA
Csapláros I.	egy.tanár	Lengyelország
Csernova, G.G.	tud.munkatárs	Szovjetunió
Dimitrova, M.D.	könyvtáros	Bulgária
Erdélyi, J.	egyet.oktató	USA
Érdy János	mérnök	USA
Fransen, G.	restaurátor	NSzK
Galla, V.J.	tud.kutató	Szovjetunió
Gospodinova, R.P.	könyvtáros	Bulgária
Höpker-Herberg, E.	tud.munkatárs	NSzK
Jankowska, T.	tud.munkatárs	Lengyelország
Kido, S.	jogász	Japán
Leski, H.	tud.munkatárs	Lengyelország
Marsina, R.	tud.kutató	Csehszlovákia
Misianik, J.	tud.kutató	Csehszlovákia
Morozova, J.	tud.munkatárs	Szovjetunió
Neiescu, I.	kutató	Románia
Okal, M.	egyet.tanár	Csehszlovákia
Ondrejcekova, Z.	tud.munkatárs	Csehszlovákia
Pienkowska, H.	művészettörténész	Lengyelország
Sedlak, V.	kutató	Csehszlovákia
Sjöberg, S.	könyvtáros	Svédország
Stein, R.	könyvtáros	USA
Stojanovic, K.	ösztöndijas	Jugoszlávia
Stromer, W.	egyet.tanár	NSzK
Toman, J.	könyvtári ov.	Csehszlovákia
Tomics, L.	irod.történész	Jugoszlávia
Vuleu, M.	tud.munkatárs	Románia
Werner, A.E.	laboratóriumi vez.	Anglia
Wirkner, E.	dok.közp.ig.	NDK
Zahradil, J.	könyvtárigazgató	Csehszlovákia
Zwolinski, P.	irod.történész	Lengyelország
valamint a Szlovák Tudományos Akadémia Központi Könyvtára 20 munkatársa.		

A Z A K A D É M I A I K Ö N Y V T Á R I H Á L Ó Z A T

	<u>1970</u>	<u>1971</u>
Az akadémiai intézeti könyvtárak száma:	46	48 ^x
Az állomány nagysága szerint:		
50.000 könyvtári egységen felüli	4	5
10.000 " " "	20	21
5.000 " " "	9	9
1.000 " " "	12	10
1.000 " " aluli	1	1
Személyi ellátottság		
főfoglalkozású könyvtáros	85	93
mellék- és részfogl.kvtáros	<u>21</u>	<u>21</u>
	106	114

Könyvtárosok iskolai végzettsége		
egyetemi /főiskolai/ végzettség	54	57
középiskolai végzettség	46	45
általános /elemi/ isk.végz.	<u>6</u>	<u>12</u>
	106	114

Állomány, gyarapodás /feldolgozott egység/

dokumentum fajta	állomány 1970.dec.31.	gyarapodás	állomány 1971.dec.31.
könyv	528.424	38.062	566.486
periodika	190.477	16.146	206.623
egyéb	<u>245.041</u>	<u>2.801</u>	<u>247.842</u>
összesen:	963.942	57.009	1.020.951

Állománygyarapításra felhasznált összeg	<u>1970</u> 11.775.012	<u>1971</u> 12.275.971
Könyvtárankénti átlagösszeg	255.978	266.869
Kölcsönzött dokumentumok száma	125.220	112.725 ^{xx}

x a Biológiai Telepről és az Ókortudományi Csoporttól csak személyi adatunk van.

xx Nem hiteles adatok alapján